

TİCARİ İŞLETME

TANIM

1. İşletme bir girişimci tarafından ekonomik çıkar sağlamak için emek ve sermayenin bağımsız şekilde bir araya getirilmesidir.
2. TTK'da ticari işletme tanımlanmıştır.

UNSURLARI

GELİR SAĞLAMAYI HEDEFELEME

- *fiilen gelir elde etme önemli değildir.
- *elde edilen gelirin sarf şekli önemli değildir.
- *Tüketim Kooperatiflerinin işletmesi de ticari işletme olabilir.

DEVAMLILIK

- *Burada önemli olan devam amacıdır. Faaliyetin dönemsel olarak kesintiye uğraması önemli değildir.

BAĞIMSIZLIK

- **Şube bağımsız olmadığı için ayrı bir işletme sayılmaz.

ESNAF FAALİYETİ SINIRLARINI AŞMA

- **Esnaf, iktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade emeğine dayanan ve kazancı ancak geçimine yeten kimsedir.
- **2007 yılında yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı

TİCARİ İŞLETMENİN YAPISI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

YAPISI

İNSAN

TACİR

MALVARLIĞI

MADDİ MALVARLIĞI

TESİSAT, İŞLETME
SERMAYESİ,
HAMMADDE, ÜRETİLMİŞ
MAL STOKU...

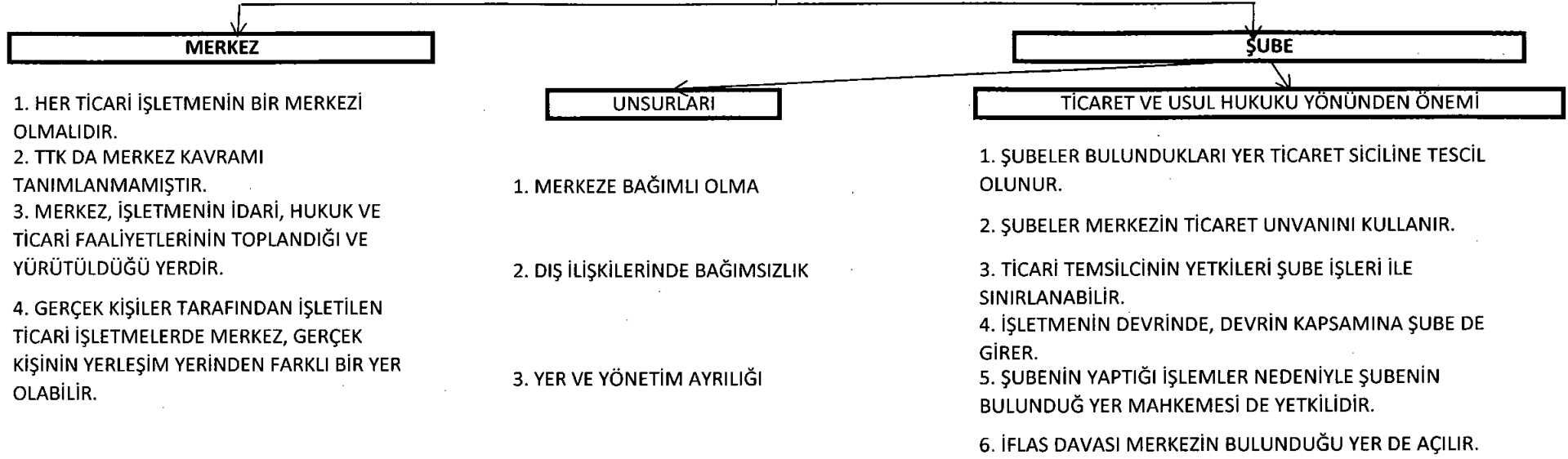
GAYRİMADDİ MALVARLIĞI

TİCARET UNVANI, İŞLETME ADI,
MARKA, PATENET, FİKİR VE
SANAT ESERLERİ, SİNAİ MODEL,
RESİM...

HUKUKİ NİTELİĞİ

TACİRİN GENEL MALVARLIĞI
İÇİNDE YER ALIR.

TİCARİ İŞLETMEDE MERKEZ VE ŞUBE

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ

GENEL OLARAK

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ, BİR İŞLETMENİN AKTİF VE PASİFİYLE DEVREDİLMESİDİR.

DEVİRİN KOŞULLARI

1. DEVİR SÖZLEŞMESİ (yazılı yapılır ve ticaret siciline tescil ve ilan)
2. AKTİF VE PASİFİN BERABER DEVRİ
3. RKHK GEREĞİNCE İZİN

DEVİRİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

1. İŞLETMESİNİ DEVREDEN, TİCARETİ TERK ETMİŞ OLUR.
2. İŞLETMEYE DAİMİ SURETTE TAHSİS EDİLEN UNSURLAR DEVRALANA GEÇER
3. KİRACILIK HAKKI DEVRALANA GEÇER
4. DEVREDENİN AYIP VE ZAPTA KARŞI TEKEFFÜL BORCU ORTAYA ÇIKAR.
5. İŞLETMENİN BORÇLARI DEVİR İLAN VEYA İHBARINDAN İTİBAREN DEVRALANA GEÇER.
6. İŞLETMENİN BORÇLARINDAN DOLAYI DEVREDEN, DEVRALANLA BİRLİKTE 2 YIL MÜTESELSİLEN SORUMLUDUR.
7. TİCARETİ TERK EDEN GERÇEK KİŞİ TACİR 1 YIL DAHA İFLASA TABİDİR.
8. TİCARET UNVANI İŞLETMEDEN AYRI DEVREDİLEMEZ.

TİCARİ İŞLETME REHNİ

1. TİCARİ İŞLETME REHNİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ NEDİR?

TESLİMSİZ BİR TAŞINIR REHNİDİR.

2. REHNİN KONUSU NEDİR?

TİCARİ İŞLETMELER VE ESNAF İŞLETMELERİ

3. REHNİN KURULUŞU NASIL OLUR?

4. REHNİN KAPSAMI NASILDIR?

5. REHNİN HÜKÜMLERİ NELERDİR?

SÖZLEŞME

REHİN VEREN; TİCARİ İŞLETMENİN VEYA ESNAF İŞLETMESİNİN SAHİBİDİR. **REHİN ALAN**; KREDİ MÜESSESESİ, KOOPERATİFLER VEYA KREDİLİ SATIŞ YAPAN GERÇEK VEYA TÜZEL KİŞİLERDİR.

REHİN SÖZLEMESİNİ, İŞLETMENİN BULUNDUĞU YERDEKİ BİR NOTER

TESCİL

REHNE DAHİL OLMAYAN
UNSURLAR

TAŞINMAZ, HAMMADDE,
ÜRETİLMİŞ MAL STOKU

REHNE DAHİL OLAN UNSURLAR

REHİN VEREN, İŞLETMENİN NORMAL FAALİYETİNİ SÜRDÜRÜR.

REHİNLİ İŞLETMENİN TÜMÜYLE DEVRİ DURUMUNDA, REHİN HAKKI DEVRALANA KARŞI İLERİ SÜRÜLEBİLİR.

BİR SİGORTA TAZMİNATI ÖDENMESİ GEREKEN DURUM VARSA, REHİN HAKKI BU TAZMİNAT ÜZERİNDE DEVAM EDER.

ALACAĞIN MUACCELİYET KAZANMASINDAN EVVEL YAPILAN VE İŞLETME SAHİBİNİN BORCUNU ÖDEMEMESİ DURUMUNDA ALACAKLININ TİCARİ İŞLETMENİN VEYA İŞLETMEYE DAHİL MÜNFERİT UNSURLARININ MÜLKİYETİNİ KAZANACAĞINI ÖNGÖREN SÖZLEŞMELER GEÇERSİZDİR (LEX COMMISORIA YASAĞI)

AYNI İŞLETME ÜZERİNDE BİRDEN FAZLA REHİN KURULABİLİR.

BAŞKASININ BORCU İÇİN İŞLETME ÜZERİNDE REHİN TESİS EDİLEBİLİR.

ZORUNLU UNSURLAR

TİCARET UNVANI, İŞLETME ADI VE
MENKUL İŞLETME TESİSATI

İHTİYARİ UNSURLAR

SİNAİ HAKLAR

ALACAĞIN SON BULMASI

İŞLETMENİN KAYDININ SİCİLDEN
TERKİNİ

6. REHİN NASIL SONA ERER?

7. UYUŞMAZLIKLAR HANGİ
MAHKEMEDE GÖRÜLÜR?

TİCARİ DAVALARA BAKMAKLA GÖREVLİ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ

TİCARİ İŞ

TİCARİ İŞ NEDİR?

TTK M.3'E GÖRE

TTK DA DÜZENLENEN
HUSUSLAR TİCARİ İŞTİR.

TİCARİ İŞLETMEYİ
İLGİLENDİREN FİİL
VE İŞLER

TTK M.19'A GÖRE

TİCARİ İŞ KARİNESİ

** BİR TACİRİN
BORÇLARININ TİCARİ
OLMASI ASILDIR.
** BU HÜKME GERÇEK
KİŞİ TACİRLER
BAKIMINDAN İSTİSNA
GETİRİLMİŞTİR.

TARAFLARDAN YALNIZ
BİRİ İÇİN TİCARİ
NİTELİKTE OLAN
SÖZLEŞMELER,
KANUNDA AKSİNE
HÜKÜM OLMADIKÇA
DİĞERİ İÇİN DE TİCARİ İŞ
SAYILIR.

TİCARİ İŞ SAYILMAYA BAĞLANAN SONUÇLAR NELERDİR?

TESELSÜL KARİNESİ

MÜTESELSİL KEFALET

MÜTESELSİL BORÇLULUK

TİCARİ İŞLERDE FAİZ

TÜRLERİ

KAPİTAL FAİZ

TEMERRÜT FAİZİ

TAZMİNAT FAİZİ

KANUNİ FAİZ

İRADI FAİZ

TİCARİ İŞLERDE FAİZİN ÖZELLİKLERİ

1. ÖNGÖRÜLMESE DE FAİZE HAK
KAZANILIR.

2. BİLEŞİK FAİZ YÜRÜTÜLEBİLİR.
A. CARİ HESAP SÖZ. - B.KAMBİYO
SENETLERİNDE MÜRACAAT HAKKI - C.HER
İKİ TARAF İÇİN TİCARİ İŞ NİTELİĞİNDEKİ
ÖDÜNC SÖZ.

3. DAHA YÜKSEK ORANDA TEMERRÜT
FAİZİ İSTENEBİLİR.

4. FAİZ ORANI SERBESTÇE
KARARLAŞTIRILABİLİR.

TİCARİ İŞLERDE ZAMANAŞIMI

FAİZ ORANLARI

KAPİTAL
FAİZ

ADİ İŞ'TE
%9

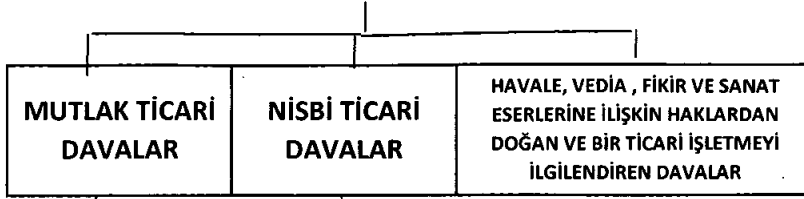
TİCARİ İŞ'TE
%9

TEMERRÜT
FAİZİ

ADİ İŞ'TE
%9

TİCARİ İŞ'TE
%11,75

TİCARİ DAVALAR NELERDİR?

HER İKİ TARAFIN TİCARİ İŞLETMESİ İLE İLGİLİ OLMALDIR.

TTK'DA SAYILAN HUSUSLARDAN DOĞAN DAVALAR

ÖZEL KANUNLARDAN DOĞAN MUTLAK TİCARİ DAVALAR

1. FİNANSAL KİRALAMA KANUNU

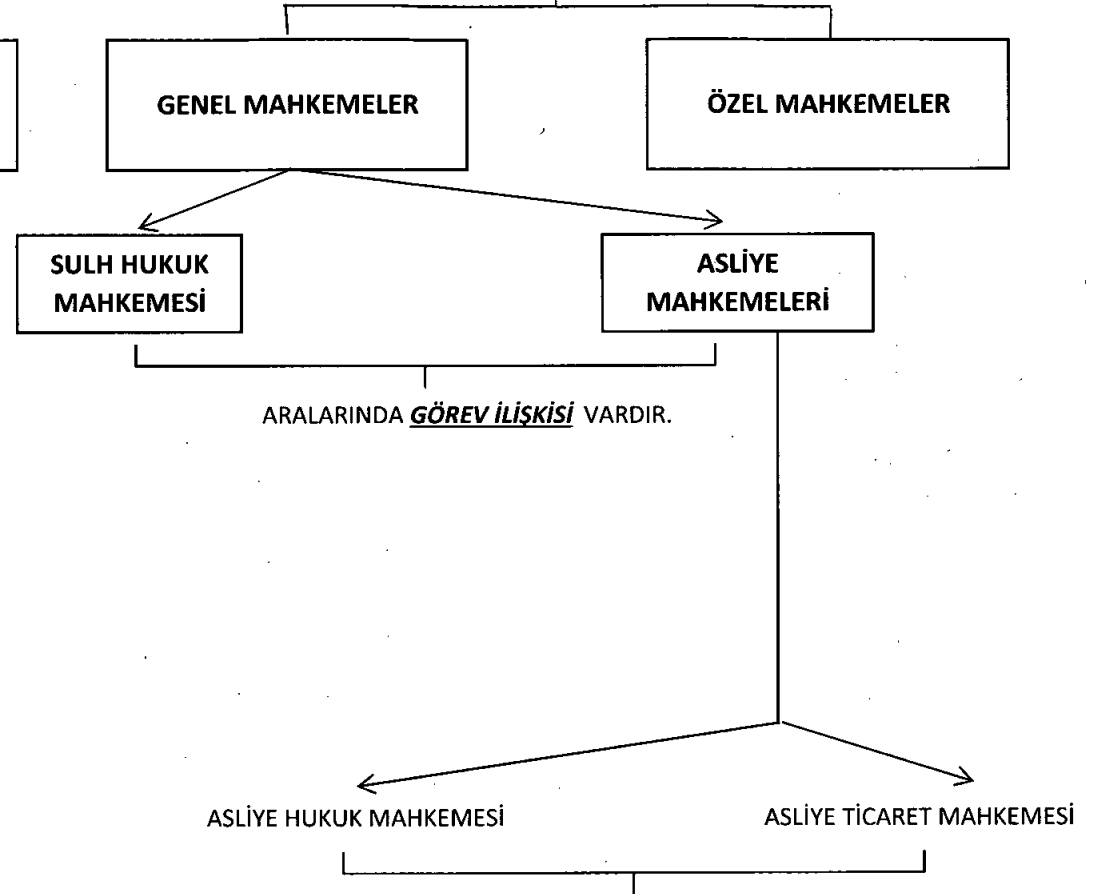
2. KOOPERATİFLER KANUNU

3. İFLAS DAVASI

4. TİRK

TİCARİ YARGI

TİCARİ DAVALAR (ve Çekişmesiz Yargı İşleri) HANGİ MAHKEMELERDE GÖRÜLÜR?

ARALARINDA GÖREV İLİŞKİSİ VARDIR. Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki bir ticari davada görev kuralına dayanılmamış olması, görevsizlik kararı verilmesini gerektirmez; asliye hukuk mahkemesi, davaya devam eder.

TACİR

GERÇEK KİŞİ TACİR

1. BİR TİCARİ İŞLETME Yİ KISMEN DAHİ OLSA KENDİ ADINA İŞLETEN KİŞİ **TACİR** DİR.
2. BİR TİCARİ İŞLETME MEVCUT OLMASA BİLE TİCARİ İŞLETME AÇMIŞÇASINA İŞLEMLERDE BULUNAN KİŞİ, İYİNİYETLİ
3. KİŞİLERE KARŞI **TACİR GİBİ SORUMLU** OLUR.
3. BİR TİCARİ İŞLETMEYİ KURUP AÇTIĞINI ÇEŞİTLİ ŞEKİLLERDE HALKA BİLDİRMİŞ VEYA İŞLETMESİNİ SİCİLE TESCİL VE İLAN ETTİRMİŞ KİMSE, FİİLEN İŞLETMEYE BAŞLAMAMIŞ OLSA BİLE **TACİR SAYILIR**.
4. SAHİP OLDUKLARI BİR İŞLETMEYİ VELİ YA DA VASİLERİ ARACILIĞIYLA İŞLETEN KÜÇÜK VE KISITLILAR **TACİR SAYILIR**. ANCAK TACİRLER HAKKINDAKİ CEZAI HÜKÜMLER VELİ VE VASİLER HAKKINDA UYGULANIR.
5. KİŞİSEL DURUMU, YAPTIĞI İŞLERİN NİTELİĞİ VEYA MESLEK VE GÖREVLERİ İTİBARIYLA KANUNİ VE YA YARGISAL BİR YASAĞA AYKIRI OLARAK VEYA BAŞKA BİR KİŞİNİN İZNİNE, RESMİ BİR MAKAMIN RUHSATINA GEREK OLUP DA, BU İZİN VEYA RUHSATI ALMADAN TİCARİ İŞLETME İŞLETEN KİŞİ **TACİR SAYILIR**.

TÜZEL KİŞİ TACİR

1. TİCARET ŞİRKETLERİ

***KOLLEKTİF ŞİRKET, KOMANDİT ŞİRKET, ANONİM ŞİRKET, LİMİTED ŞİRKET VE KOOPERATİFLER TESCİLLE TACİR SIFATINI ***TACİR SIFATI ŞİRKETE AİTTİR, ORTAĞA DEĞİL!!

2. TİCARİ İŞLETME İŞLETEN DERNEKLER VE VAKIFLAR

***KAMUYA YARARLI DERNEK VE VAKIFLAR TACİR SAYILMAZ. BUNLARA AİT TÜZEL KİŞİLİĞİ OLMAYAN İŞLETMELER TACİRDİR.

3. KAMU TÜZEL KİŞİLERİ TARAFINDAN, ÖZEL HUKUK HÜKÜMLERİNE GÖRE KURULAN VEYA İŞLETİLEN TEŞEKKÜL VE MÜESSESELER.

Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, bir ticari işletmeyi, ister doğrudan doğruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmazlar.

DONATMA İŞTİRAKİ

***DONATMA İŞTİRAKİ BİRDEN FAZLA KİMSENİN, MÜŞTEREK MÜLKİYET ŞEKLİNDE MALİK OLDUKLARI GEMİYİ ARALARINDAKİ SÖZLEŞME GEREĞİ, HEPSİ NAM VE HESABINA DENİZ TİCARETİNDE KULLANMALARIDIR.

***DONATMA İŞTİRAKİNİN TÜZEL KİŞİLİĞİ YOKTUR, TACİR DEĞİLDİR.

***MÜŞTEREK DONATANLAR TACİRDİR.

***DONATMA İŞTİRAKİNE TACİRLERE İLİŞKİN HÜKÜMLER UYGULANIR.

GERÇEK KİŞİLERİN TACİR SIFATI TİCARETİN TER EDİLMESİYLE SONA ERER. TÜZEL KİŞİLERİN TACİR SIFATI TÜZEL KİŞİLİĞİN SON BULMASI İLE SONA ERER. DONATMA İŞTİRAKİNİN SONA ERME NEDENLERİ GERÇEKLEŞİNCE VE TASFİYE TAMAMLANINCA TACİR HAKKINDAKİ HÜKÜMLERE TABİ OLMASI NİHAYETE ERER.

TACİR OLMANIN HÜKÜM VE SONUÇLARI

1. İFLASA TABİ OLMA

*** TACİRLER HER TÜRLÜ BORÇLARI NEDENİYLE İFLASA TABİDİR.

*** TACİR OLMADIKLARI HALDE İFLASA TABİ OLANLAR

TACİR GİBİ SORUMLU OLANLAR

TİCARETİ TERK EDEN GERÇEK KİŞİ TACİRLER

KONKORDATO TALEBİ TASDİK OLUNMAYAN VEYA MÜHLETİ KALDIRILAN BORÇLU

KOLLEKTİF VE KOMANDİT ŞİRKET ORTAKLARI

BANKA HAKİM ORTAĞI, YÖNETİCİSİ VE DENETÇİSİ

SERMAYE PİYASASI KURUMLARININ %10 DAN FAZLA PAYA SAHİP ORTAKLARI, GÖREVDEN AYRILMIŞ YA DA GÖREVDEKİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ VE BAŞKANLARI, İMZAYA YETKİLİ YÖNETİCİLER VE YATIRIM FONU YÖNETİCİLERİ

2. TİCARET SİCİLİNE KAYDOLMA

3. ODALARA KAYDOLMA

4. TİCARET UNVANI SEÇME VE KULLANMA

5. TİCARİ İŞ KARİNESİNE TABİ OLMA

6. TİCARİ ÖRF VE ADETE TABİ OLMA

7. TİCARİ DEFTER TUTMA

8. ÜCRET VE FAİZ İSTEME

9. FATURA VERME

10. BASİRETİLİ İŞ ADAMI GİBİ DAVRANMA

TACİR TİCARİ İŞLETMESİYLE İLGİLİ FAALİYETLERİNDE, KENDİ YETENEK VE İMKANLARINA GÖRE ONDAN BEKLENEBİLECEK ÖZENİ DEĞİL, AYNI TİCARET DALINDA FAALİYETTE BULUNAN TEDBİRLİ, ÖNGÖRÜLÜ BİR TACİRDEN BEKLENEN ÖZENİ GÖSTERMELİDİR.

11. ÜCRET VE CAZANIN İNDİRİLMESİNİ İSTEYEMEME

(MUZAYAKA HALİ VE CEZANIN TACİRİN MAHVINA SEBEP OLACAK DERECEDE YÜKSEK OLMASI HARİÇ)

12. İHBAR VE İHTARLARI BELLİ ŞEKİLDE YAPMA

TACİRLER ARASINDA; DİĞER TARAFI TEMERRÜDE DÜŞÜRMEK, SÖZLEŞMEDEN DÖNMEK VE SÖZLEŞMEYİ FESHETMEK İÇİN YAPILAN İHBAR VE İHTARLAR; TAAHHÜTLÜ MEKTUP, NOTER, TELGRAF VEYA ELEKTRONİK İMZAYA SAHİP BİR E-POSTA VASİTASIYLA YAPILMASI GEREKİR

13. HAPİS HAKKINI KULLANMADA KOLAYLIKTAN FAYDALANMA

14. TİCARİ SATIŞ VE MAL DEĞİŞİMDE ÖZEL HÜKÜMLERE TABİ OLMA

15. FATURA VE TEYİT MEKTUBUNA İTİRAZ

*** BİR FATURAYI ALAN KİMSE, ALDIĞI TARİHTEN İTİBAREN **8 GÜN** İÇİNDE İÇERİĞİ HAKKINDA BİR İTİRAZDA BULUNMAMIŞ İSE, FATURA İÇERİĞİNİ KABUL ETMİŞ SAYILIR.

*** FATURAYA İTİRAZ ETMENİN VEYA FATURAYI GÖNDERMENİN ŞEKLİ YOKTUR.

*** FATURAYA İTİRAZ OLUNMAMASI, YAZILI MALIN TESLİM EDİLDİĞİNİ GÖSTERMEZ.

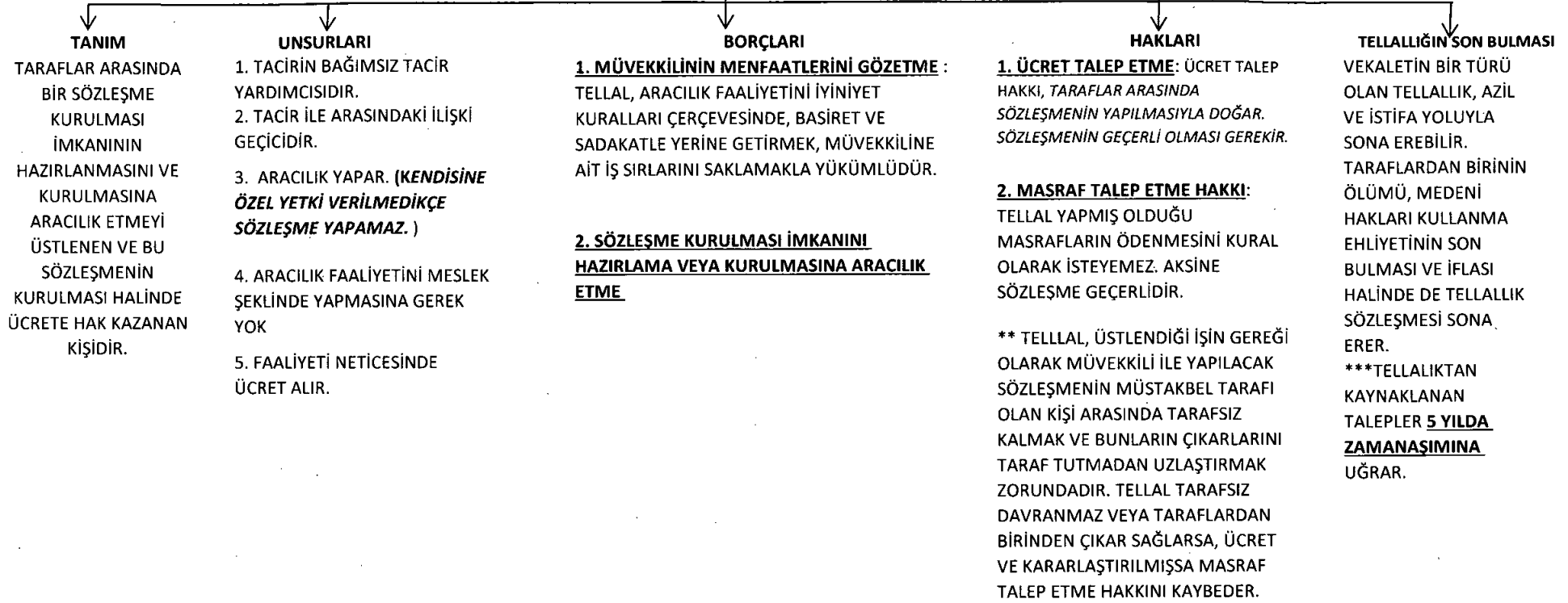
*** FATURANIN GÖNDERİLMESİ TARAFLAR ARASINDA GEÇERLİ BİR SÖZLEŞMENİN OLDUĞUNU GÖSTERMEZ.

*** FATURAYA İTİRAZ OLUNMAMASI İSPAT YÜKÜNÜ TERS ÇEVİRİR.

16. TİCARİ DEFTERLERİN LEHE DELİL OLARAK KULLANILMASI

TACİR YARDIMCILARI					
BAĞIMLI TACİR YARDIMCILARI					
	TİCARİ TEMSİLCİ		TİCARİ VEKİL		PAZARLAMACI
TANIM	İŞLETME SAHİBİNİN, TİCARİ İŞLETMEYİ YÖNETMEK VE İŞLETMEYE İLİŞKİN İŞLEMLERDE TİCARET UNVANI ALTINDA, TİCARİ TEMSİL YETKİSİ İLE KENDİSİNİ TEMSİL ETMEK ÜZERE, AÇIKÇA YA DA ÖRTÜLÜ OLARAK YETKİ VERDİĞİ KİŞİDİR.		BİR TİCARİ İŞLETME SAHİBİNİN KENDİSİNE TİCARİ TEMSİLCİLİK YETKİSİ VERMEKSİZİN İŞLETMEYİ YÖNETMEK VEYA İŞLETMENİN BAZI İŞLERİNİ YÜRÜTMEK İÇİN YETKİLENDİRDİĞİ KİŞİDİR.		SÜREKLİ OLARAK BİR TİCARİ İŞLETME SAHİBİ İŞVEREN HESABINA İŞLETMENİN DIŞINDA HER TÜRLÜ İŞLEMİN YAPILMASINA ARACILIK ETMEYİ VEYA YAZILI ANLAŞMA VARSA BELİRTİLEN İŞLEMLERİ YAPMAYI ÜCRET ÖDENMESİ KARŞILIĞINDA ÜSTLENEN KİŞİDİR.
NEREYE ATANIR?	TİCARİ İŞLETMEYE ATANIR		TİCARİ İŞLETMEYE ATANIR.		1. PAZARLAMACININ MASRAFLARININ ÖDENMESİ GEREKİR. MASRAFLARIN SABİT ÜCRETE VEYA KOMSİYONA DAHİL EDİLMESİNE İLİŞKİN ANLAŞMALAR HÜKÜMSÜZDÜR. 2. PAZARLAMACININ MÜŞTERİLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİNİ İFA ETMEMELERİNDEN SORUMLU OLACAKLARI YÖNÜNDE BİR KAYIT OLAMAZ. 3. PAZARLAMACILIK İLİŞKİSİNİN SON BULMASI ÜZERİNE, PAZARLAMACI; KENDİSİNE VERİLEN FİYAT TARİFELERİNİ, ÖRNEK VE MODELLERİ, MÜŞTERİ KAYITLARINI VE DİĞER BELGELERİ GERİ VERMEKLE YÜKÜMLÜDÜR. ARAÇ VE TAŞIMA BELGELERİ, FİYAT TARİFELERİ VE MÜŞTERİLERLE İLGİLİ KAYITLAR HAPİS HAKKINA KONU OLUŞTURAMAZ.
KİM ATAR?	İŞLETME SAHİBİ TARAFINDAN ATANIR. TİCARİ TEMSİLCİ, TİCARİ TEMSİLCİ ATAYAMAZ.		TACİR VEYA TİCARİ TEMSİLCİ TARAFINDAN ATANIR.		
NASIL ATANIR?	AÇIK VEYA ÖRTÜLÜ ŞEKİLDE ATANIR	TESCİL EDİLMELİDİR. (TESCİL KURUCU ETKİYE SAHİP DEĞİLDİR)	AÇIK VEYA ÖRTÜLÜ ŞEKİLDE ATANIR	TESCİL VE İLAN YAPILMAZ.	
KİM ATANIR?	SADECE GERÇEK KİŞİLER ATANIR. AYIRTETME GÜCÜNE SAHİP OLMALARI YETERLİDİR.		SADECE GERÇEK KİŞİLER ATANIR. AYIRTETME GÜCÜNE SAHİP OLMALARI YETERLİDİR.		
NELER YAPABİLİR?	OLAĞAN - OLAĞANÜSTÜ HERŞEYİ YAPABİLİR (KURAL). ALACAKLARDAN FERAGAT EDEBİLİR, KAMBYO SENEDİ DÜZENLEYEBİLİR, KEFİL OLABİLİR, İŞLETME SAHİBİNİ MAHKEMEDE TEMSİL EDEBİLİR, SULH, TAHKİM VE DAVADAN FERAGATA YETKİLİDİR.		SADECE OLAĞAN İŞLERİ YAPAR.		
NELER YAPAMAZ?	İŞLETMENİN ORTADAN KALKMASINA, TASFİYE OLUNMASINA YOL AÇABİLECEK İŞLEMLERİ YAPAMAZ, İŞLETMEYİ DEVREDEMEZ, İFLAS TALEP EDEMEZ, İŞLETMEYE ORTAK KABUL EDEMEZ, GAYRİMENKUL DEVREDEMEZ, SINIRLI AYNİ HAKLAR KURAMAZ		ÖZEL YETKİ VERİLMEYEN KAMBYO SENEDİ DÜZENLEYEMEZ, ÖDÜNÇ ALAMAZ. TACİRİ MAHKEME DE TEMSİL EDEMEZ		
TEMSİL YETKİSİNİN SINIRLANDIRILMASI	BİRLİKTE TEMSİL KAYDIYLA VE ŞUBE İŞLERİYLE SINIRLAMA GEÇERLİDİR (TESCİL VE İLAN EDİLMELİDİR)		HER TÜRLÜ SINIRLAMA MÜMKÜN OLUP TESCİL VE İLANA GEREK YOKTUR.		
TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	AZİL, İSTİFA, ÖLÜM, MHKEK, İFLAS, DEVİR, TASFİYE		TİCARİ TEMSİLCİLİĞİN SONA ERME NEDENLERİ İLE AYNI (TESCİL VE İLANA GEREK YOKTUR)		
	İŞLETME SAHİBİNİN ÖLÜMÜ VE MHKEK MÜMESSİLİN YETKİSİNİ SONA ERDİRMEZ.				
	TİCARİ MÜMESSİLİN İFLASI, MÜMESSİLLİK İLİŞKİSİNİ SONA ERDİRMEZ. İFLAS DURUMUNDA SONA ERMENİN TESCİL VE İLANINA GEREK YOKTUR.				

**TACİR YARDIMCILARI
BAĞIMSIZ TACİR YARDIMCILARI
SİMSAR (TELLAL)**

ACENTE

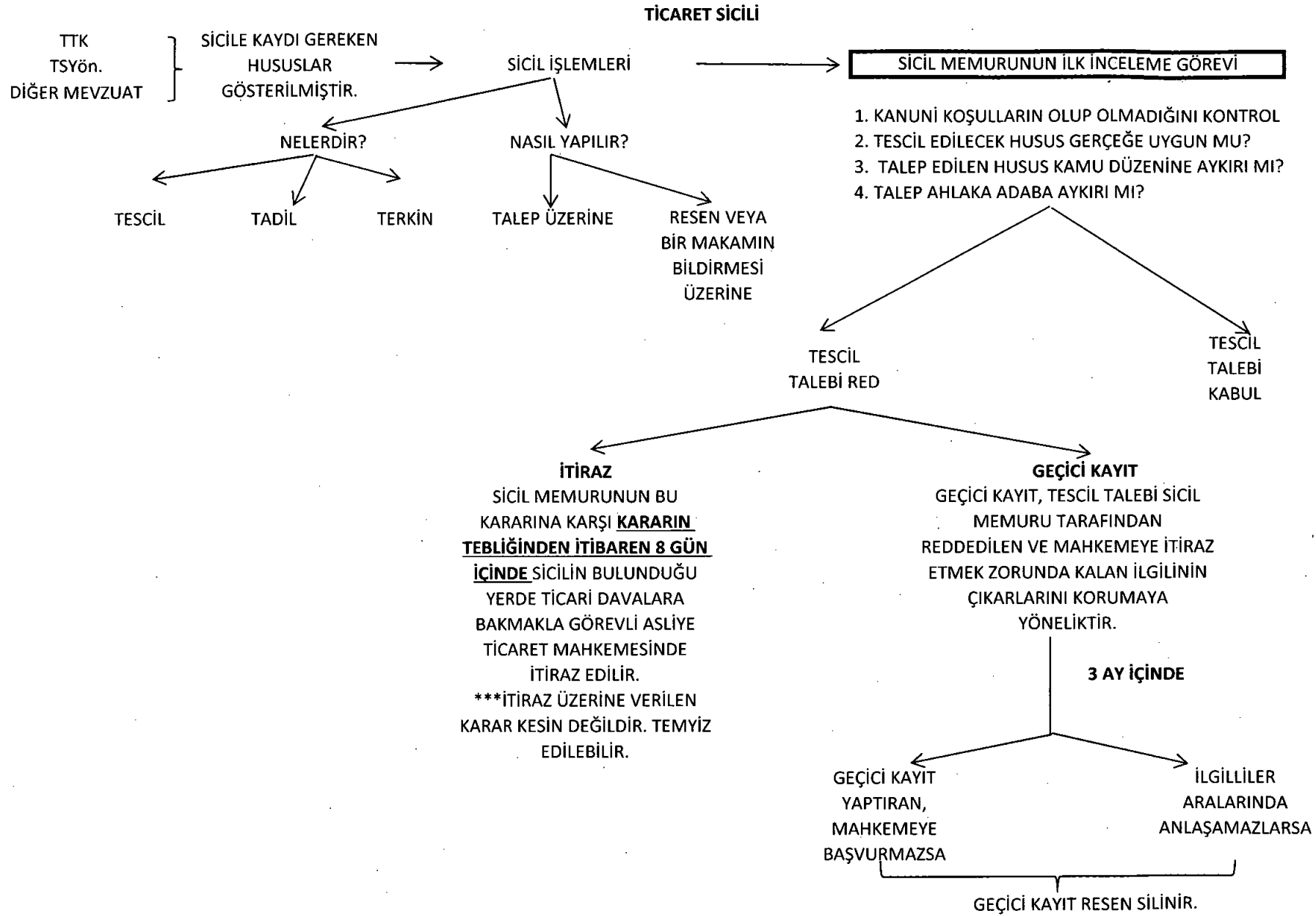
TANIM	UNSURLAR	UYGULANACAK HÜKÜMLER	BORÇLARI	HAKLARI
İŞLETMEYE BAĞLI BİR HUKUKİ KONUMA SAHİP OLMAKSIZIN BİR SÖZLEŞMEYE DAYANARAK, BELLİ BİR YER VEYA BÖLGE İÇİNDE SÜREKLİ ŞEKİLDE TİCARİ BİR İŞLETMEYİ İLGİLENDİREN SÖZLEŞMELERDE ARACILIK ETMEYİ VEYA BUNLARI O TACİR ADINA YAPMAYI MESLEK EDİNER	1. BAĞIMSIZ TACİR YARDIMCISIDIR. 2. SÖZLEŞMELERE ARACILIK EDER VEYA BUNLARI AKDEDER. 3. MÜVEKKİLİ İLE ARASINDAKİ İLİŞKİ SÜREKLİDİR. 4. MESLEK EDİNMIŞ OLMALIDIR. 5. ÜCRET	ARACI ACENTE İÇİN; ACENTELİK - TELLALIK - VEKALET SÖZLEŞME YAPMAYA YETKİLİ ACENTE İÇİN; ACENTELİK - KOMİSYONCULUK - VEKALET	1. MÜVEKKİLİNİN İŞLERİNİ GÖRME VE MENFAATİNİ KORUMA 2. BİLGİ VERME 3. TALİMATLARA UYMA 4. ÖNLEYİCİ TEDBİR ALMA 5. MÜVEKKİLE AİT PARAYI ZAMANINDA İADE 6. REKABET YAPMAMA	1. ÜCRET TALEP ETME ÖDENECEK ÜCRET, SÖZLEŞMEYE GÖRE; SÖZLEŞME YOKSA TEAMÜLE GÖRE; TEAMÜL YOKSA MAHKEME TARAFINDAN BELİRLENİR. ACENTE FİİLEN MÜDAHİL OLDUĞU İŞLER İÇİN ÜCRET ALABİLİR. (İSTİSNA TEKEK HAKKINIIN İHLALİ). ÜCRETİN, SÖZLEŞMEDE AKSİ KARARLAŞTIRILMADIKÇA, HER ÜÇ AYDA BİR, HER HALDE SÖZLEŞMENİN SONA ERDİĞİ ZAMAN ÖDENMESİ GEREKİR. 2. OLAĞANÜSTÜ MASRAFLARI İSTEME HAKKI 3. HAPİS HAKKI

ACENTENİN TEMSİL YETKİSİ, ACENTELİĞİN SON BULMASI VE ZAMANAŞIMI

TEMSİL YETKİSİ	ACENTELİĞİN SON BULMASI	ZAMANAŞIMI
1. MÜVEKKİL ADINA SÖZLEŞME YAPMA: BU YETKİNİN YAZILI BİR ŞEKİLDE VERİLMESİ GEREKİR. BU TEMSİL YETKİSİ SINIRLANABİLİR. SÖZLEŞME YAPMA YETKİSİ OLMADAN SÖZLEŞME YAPILMASI ÖNEMLİ !!! 2. HAKKI KORUYAN BEYANLARDA BULUNMA VE BUNLARI KABUL ETME 3. BEDELİ KABZ ETME VE MALLARI TESLİM ALMA 4. MÜVEKKİLİ MAHKEMEDE TEMSİL ETME	1. SÜRENİN DOLMASI 2. FESHİ İHBAR; BELİRSİZ SÜRE İÇİN YAPILMIŞ ACENTELİK SÖZLEŞMESİNİ TARAFLARDAN HER BİRİ 3 AY ÖNCESİNDEN İHBAR ETMEK KOŞULUYLA SONA ERDİREBİLİR. 3. HAKLI NEDENLERLE FESİH 4. TARAFLARDAN BİRİNİN ÖLÜMÜ, İFLASI VE KISITLANMASI	ACENTELİK SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN TALEPLER 5 YILDA ZAMANAŞIMINA UĞRAR. *** DENKLEŞTİRME İSTEMİ, DOĞUMUNDAN İTİBAREN 1 YIL SONRA ZAMANAŞIMINA UĞRAR.

KOMİSYONCU

TANIM	UNSURLARI	BORÇLARI	HAKLARI	KOMİSYONCULUĞU SON BULMASI VE ZAMANAŞIMI
ÜCRET KARŞILIĞINDA KENDİ ADINA MÜVEKKİL HESABINA HUKUKİ İŞLEM YAPMAYI ÜSTLENEN KİŞİDİR.	1. KENDİ ADINA MÜVEKKİL HESABINA İŞLEM YAPAR 2. KIYMETLİ EVRAK VE MENKUL EŞYA ALIM SATIMI İLE UĞRAŞIR. 3. MÜVEKKİLİ İLE ARASINDAKİ İLİŞKİ SÜREKLİ DEĞİLDİR. 4. ÜCRET ALIR.	1. MÜVEKKİLİNİN TALİMATLARINA GÖRE HAREKET ETME 2. BİLGİ VERME VE MÜVEKKİLİNİN MENFAATLERİNİ GÖZETME 3. İKTİSAP OLUNAN HAK VE BORÇLARI MÜVEKKİLE DEVRETME	1. ÜCRET TALEP ETME 2. MASRAFLARIN ÖDENMESİNİ İSTEME 3. HAPİS HAKKI 4. BİZZAT TARAF OLMA	İLİŞKİ VERİLEN EMRİN İFASIYLA SONA ERER. KOMİSYON SÖZLEŞMESİ VEKALETİ SONA ERDİREN NEDENLERLE HENÜZ İŞ GÖRÜLMEDEN SONA EREBİLİR. KOMİSYONCULUK SÖZLEŞMESİNDEN DOĞĞAN TALEPLER 5 YILDA ZAMANAŞIMINA UĞRAR. TAŞIMA İŞLERİ KOMİSYONCULUĞUINDAN KAYNAKLANAN TALEPLER 1 YILDA ZAMANAŞIMINA UĞRAR)

TİCARET SİCİLİ

TESCİL VE İLANIN ETKİSİ

TİCARET SİCİLİNE GÜVEN

ALENİYET

BİLDİRİCİ ETKİ (BİR HAKKIN VEYA HUKUKİ DURUMUN DOĞMUŞ OLDUĞUNU BİLDİRİR)

KURUCU ETKİ (BİR HAKKIN VEYA HUKUKİ DURUMUN ORTAYA ÇIKMASI İÇİN YAPILIR)

TESCİLİN KURUCU ETKİYE SAHİP OLDUĞU HALLER

1. TİCARET UNVANI VE İŞLETME ADININ ÖZEL ŞEKİLDE KORUNMASI
2. TİCARET ŞİRKETLERİNİN TÜZEL KİŞİLİK KAZANMASI
3. TİCARİ İŞLETME REHNİNİN KURULMASI
4. ŞİRKETLERİN BİRLEŞMESİ, BÖLÜNMESİ VE TÜR DEĞİŞTİRMESİ
5. ANONİM ŞİRKETLERDE KURULUŞTAN SONRA DEVRALMADA SÖZLEŞMELERİN GEÇERLİ OLMASI İÇİN

OLUMLU ETKİ (ÜÇÜNCÜ KİŞİLER KENDİLERİ HAKKINDA HÜKÜM İFADE ETMEYE BAŞLAYAN KAYITLARI BİLMEDİKLERİNİ İDDİA EDEMEZLER)

OLUMSUZ ETKİ (TESCİL GEREKTİĞİ HALDE TESCİL EDİLMEMİŞ VEYA TESCİL EDİLİP DE İLANI GEREKTİĞİ HALDE İLAN OLUNMAMIŞ HUSUSLARIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLER TARAFINDAN BİLİNMEMESİ ASILDIR)

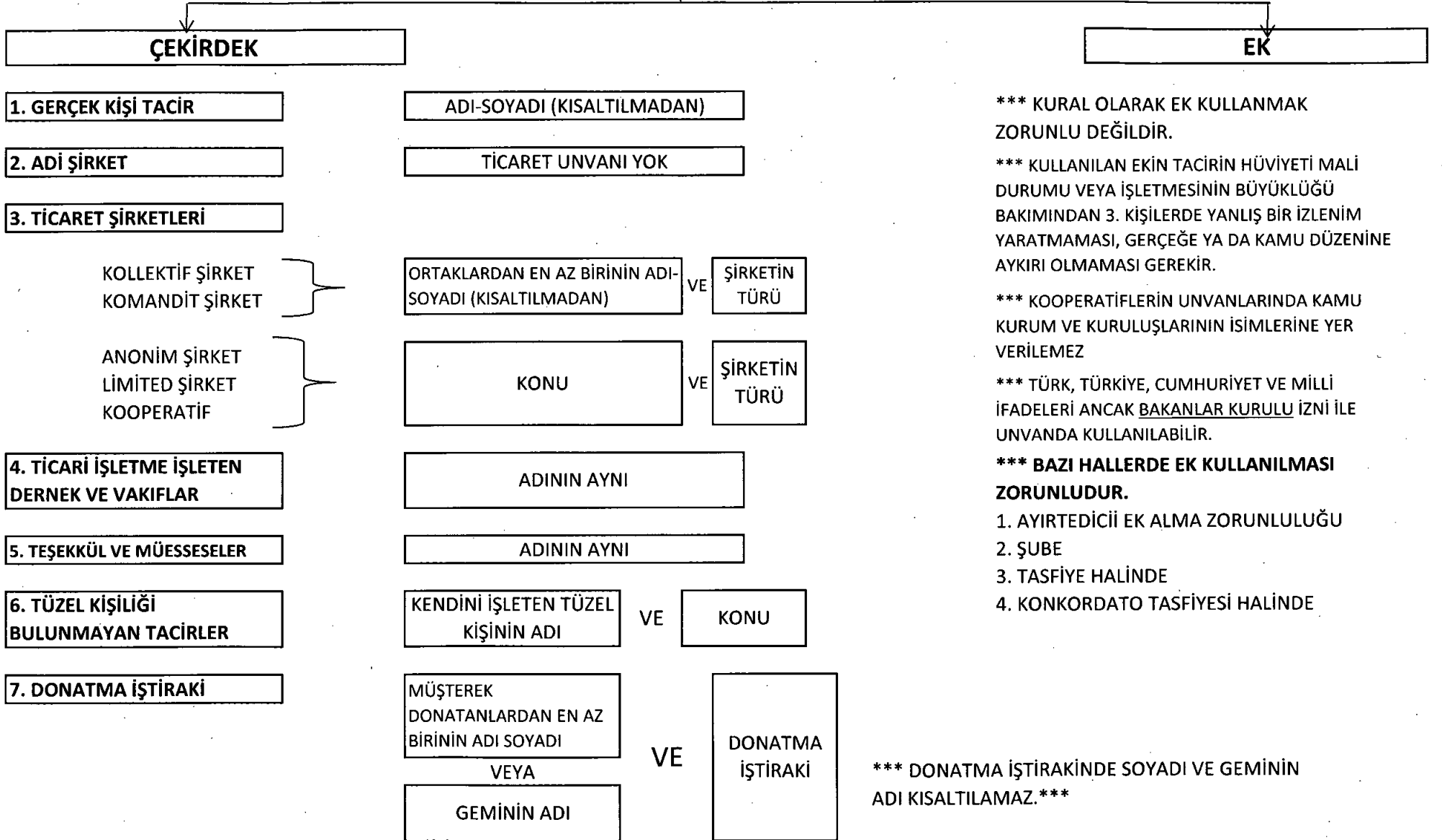
HUKUKİ SEBEBİ BULUNMAYAN YA DA GEÇERLİ OLMAYAN BİR KAYDA (YOLSUZ TESCİL) DAYANARAK HAK İKTİSAP EDEN İYİNİYETLİ KİŞİNİN BU İKTİSABININ KORUNDUĞU HALLERDE SİCİLE GÜVENDEN SÖZ EDİLİR.

TİCARET SİCİLİNE GÜVEN YOKTUR (İSTİSNA:TİRK)

SİCİLDEKİ KAYIT İLE İLAN EDİLEN DURUM ARASINDA AYKIRILIK BULUNMASI HALİNDE, TESCİL EDİLMİŞ GERÇEK DURUMU BİLDİKLERİ İSPAT EDİLMEDİĞİ SÜRECE ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN İLAN EDİLEN DURUMA GÜVENLERİ KORUNACAKTIR.

TİCARET SİCİLİ ALENİDİR. HERKES TİCARET SİCİLİNİN İÇERİĞİNİ İNCELEYEBİLİR.

TİCARET UNVANI

*** KURAL OLARAK EK KULLANMAK ZORUNLU DEĞİLDİR.

*** KULLANILAN EKİN TACİRİN HÜVİYETİ MALİ DURUMU VEYA İŞLETMESİNİN BÜYÜKLÜĞÜ BAKIMINDAN 3. KİŞİLERDE YANLIŞ BİR İZLENİM YARATMAMASI, GERÇEĞE YA DA KAMU DÜZENİNE AYKIRI OLMAMASI GEREKİR.

*** KOOPERATİFLERİN UNVANLARINDA KAMU KURUM VE KURULUŞLARININ İSİMLERİNE YER VERİLEMEZ

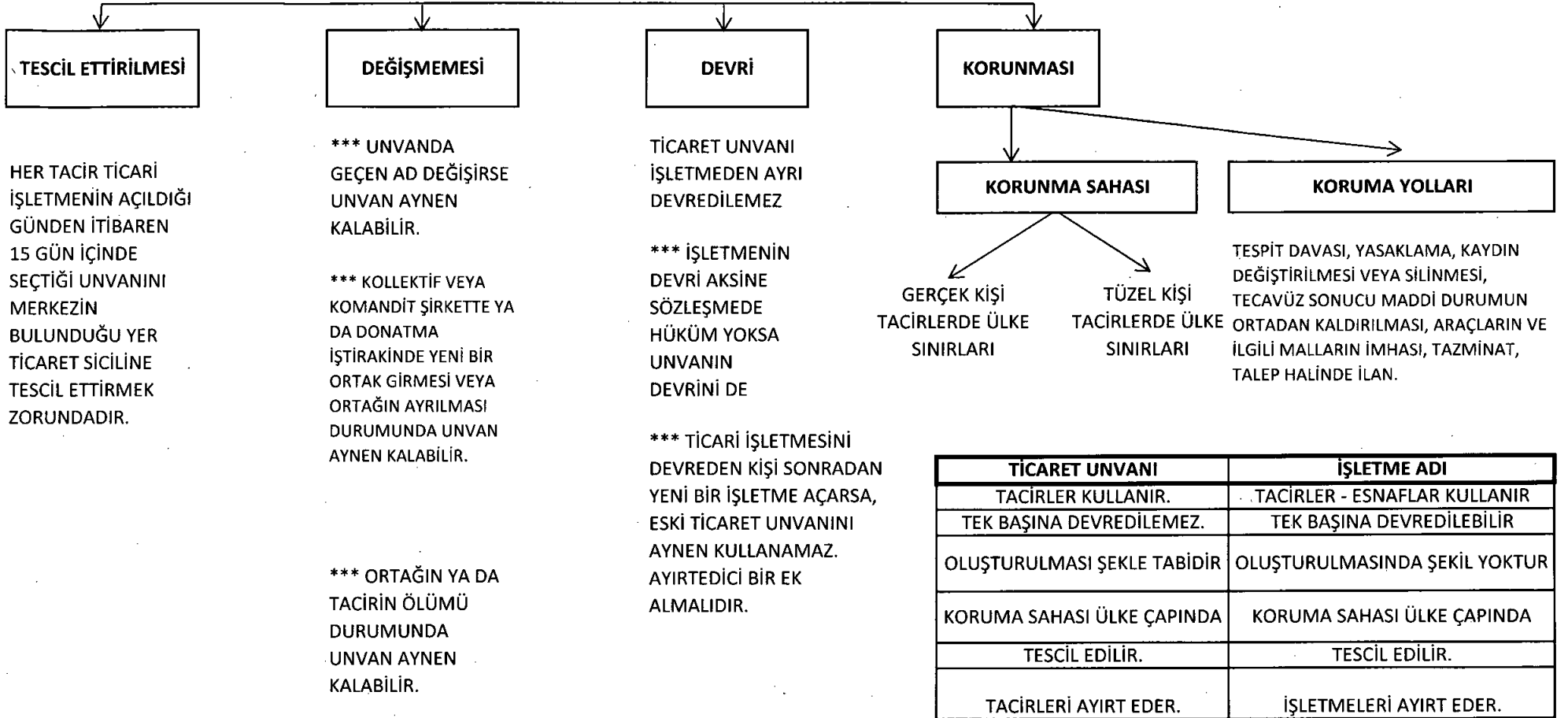
*** TÜRK, TÜRKİYE, CUMHURİYET VE MİLLİ İFADELERİ ANCAK BAKANLAR KURULU İZNİ İLE UNVANDA KULLANILABİLİR.

*** **BAZI HALLERDE EK KULLANILMASI ZORUNLUDUR.**

1. AYIRTEDİCİ EK ALMA ZORUNLULUĞU
2. ŞUBE
3. TASFİYE HALİNDE
4. KONKORDATO TASFİYESİ HALİNDE

*** DONATMA İŞTİRAKİNDE SOYADI VE GEMİNİN ADI KISALTILAMAZ.***

TİCARET UNVANININ

CARİ HESAP

1. CARİ HESAP NEDİR?

İKİ KİŞİNİN BİRBİRLERİNDEKİ ALACAKLARINI AYRI AYRI İSTEMEKTEN KARŞILIKLI OLARAK VAZGEÇEREK BUNLARI ALACAK VE BORÇ OLARAK KAYDETMELERİ VE HESABIN KESİLMESİNDEN SONRA ÇIKACAK BAKİYENİN ÖDENMESİNİ KABUL ETTİKLERİNİ KARARLAŞTIRMALARIDIR.

2. CARİ HESAP NASIL YAPILIR?

CARİ HESAP YAZILI ŞEKİLDE YAPILIR. BU ŞEKİL SİHHAT ŞARTIDIR.

3. CARİ HESABA GEÇİRİLECEK ALACAKLAR NELERDİR?

CARİ HESABA GEÇİRİLECEK ALACAKLAR TARAFLARCA BELİRLENİR. KURAL OLARAK MUACCEL ALACAKLAR, PARA ALACAKLARI, AYNİ TÜR MİSLİ MALLAR, ŞARTA BAĞLI ALACAKLAR VE KAMBIYO SENETLERİ DE CARİ HESABA GEÇİRİLEBİLİR.

3. CARİ HESABA GEÇİRİLEMEYECEK ALACAKLAR NELERDİR?

CARİ HESABA, TAKASI MÜMKÜN OLMAYAN ALACAKLAR, BELLİ BİR AMAÇLA SARFEDİLMEK VEYA EMRE AMADE TUTULMAK ÜZERE VERİLEN PARALAR GEÇİRİLEMEZ.

4. CARİ HESAPTA SÜRELER NASILDIR?

HESAP DEVRESİNİN SÜRESİ

KARARLAŞTIRILMAMIŞ İSE MAX. 1 YILDIR.

CARİ HESAP SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİ

BELİRLİ SÜRELİ

BELİRSİZ SÜRELİ

5. CARİ HESAP NASIL İŞLER?

HESABA GEÇİRME

HESABA GEÇİRİLEN ALACAK TEK BAŞINA TALEP EDİLEMEZ; BU ALACAK HAKKINDA ZAMANAŞIMI İŞLEMEZ VE TEMERRÜD OLUŞMAZ; BU ALACAK TEK BAŞINA TEMLİK VE REHİN SÖZLEŞMESİNE KONU OLMAZ; BU ALACAĞIN KAYDI YENİLEME ANLAMINA GELMEZ; KAYEDİLEN ALACAK İÇİN KAYITTAN İTİBAREN KAPİTAL FAİZ İŞLER.

TAKAS

BAKİYENİN TESPİTİ VE KABULÜ

BU TESPİT İŞLEMİNİN HUKUKİ SONUÇ DOĞURMASI İÇİN, BAKİYİYİ GÖSTEREN CETVELİ ALAN TARAFIN, ALDIĞI TARİHTEN İTİBAREN 1 AY İÇİNDE NOTER, TELGRAF, İADELİ TAAH. MEKTUP ya E-İMZALI E-POSTAYLA İTİRAZDA BULUNMAMASI GEREKİR. BAKİYENİN KABULÜ İLE YENİLEMM GERÇEKLEŞİR.

6. CARİ HESAPTA BAKİYENİN HACZİ NASIL OLUR?

CARİ HESABA GEÇİRİLEN ALACAKLAR MÜNFERİDEN HACZE KONU OLMAZ. SADECE HESAP BAKİYESİ HACZEDİLİR. ÖDEME HESAP DEVRESİ SONUNDA YAPILIR.

7. CARİ HESAP NASIL SONA ERER?

BELİRLİ SÜRELİ CARİ HESAP

SÜRENİN DOLMASI, İFLAS ÖLÜM - KISITLANMA; 10 GÜN EVVELDEN SONA ERDİRİLEBİLİR. BAKİYENİN HACZİ; 15 GÜN SÜRE VEREREK SÖZ. NİN DİĞER TARAFI SONA ERDİRİLEBİLİR.

BELİRSİZ SÜRELİ CARİ HESAP

TARAFLARCA HER ZAMAN FESHİ İHBAR YOLUYLA VEYA İFLAS

8. CARİ HESAPTA ZAMANAŞIMI NE KADARDIR?

CARİ HESAPTAN KAYNAKLANAN DAVALAR 5 YILLIK ZAMANAŞIMINA TABİDİR.

TANIM VE ÖZELLİKLER

1. Kıymetli evrakın bir senettir.
2. Hak ve senet birbirine sıkı sıkıya bağlanmıştır. Senette yer alan hakkın talebi için senedin ibrazı, hakkın devri için de senedin devri gerekir
3. Senette yer alan hak, özel hukuk alanına giren ve parasal değeri bulunan bir hak olmalıdır.
4. Kıymetli evrak bir borcun ikrarını içeren, nitelikli bir borç senedir.

BORÇLUNUN HUKUKİ DURUMU

Kıymetli evrak borçlusunun borcundan kurtulması için bazı şartlara uyması gerekir. Bu şartlara uymama durumunda, borçlu mükerrer ödeme riski ile karşılaşır.

Bu şartlar şunlardır:

1. Senedin geri alınması gerekir
2. Senet vadesinde ödenmelidir.
3. Borçlu, borcunu, hileli veya ağır kusurlu davranmadan;
4. senetten şeklen hak sahibi olduğu anlaşılan kişiye ödemelidir.

KIYMETLİ EVRAKIN SINIFLANDIRILMASI

Senette Bulunan Hak Bakımından Yapılan Ayrım

1. Alacak Senetleri

Alacak hakkını temsil ederler. Kambiyo senetleri (çek, bono, poliçe) ve tahviller bu niteliktedir.

2. Emtia Senetleri

Emtia üzerinde aynı hak türünden (mülkiyet/rehin) bir hakkı içerirler. Örneğin, makbuz senedi ve varant

3. Hisse Senetleri

Sadece anonim şirketlerle sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler hisse senedi çıkarabilir. Bunlar ortaklık hakkı verir. Böylece, hisse senedi sahibi ortaklık haklarından faydalanır.

4. Katılma Senetleri

Bir şirketin sadece kâr payına, tasfiye bakiyesine katılma hakkı veren senetlerdir. Ortaklık hakkı ya da alacak hakkı vermez. Örneğin, anonim şirketlerdeki intifa senetleri.

Kamu Güvenliğine Sahip Olup Olmama Bakımından Yapılan Ayrım

Devralanın, devreden yetkili olduğuna ve senetteki hakkın varlığına duyduğu inancın korunduğu senetlere kamu güvenliğini haiz senetler denir. Senedin kamu itimatına mazhar olmasının en önemli sonucu borçlunun iyi niyetli hamile karşı nisbi defileri ileri sürememesidir. Hamiline ve emre yazılı kıymetli evrak, kamu güvenliğini haiz olma bakımından en güçlü kıymetli evraktır. Devralanın senet metnine olan inancının ve iyi niyetinin korunmadığı, ona devreden kişiye karşı ileri sürülebilen tüm def'ilerin kendisine karşı da ileri sürülebildiği kıymetli evrak türüdür. Nâma yazılı kıymetli evrak bu türdedir.

Düzenlemelerine Sebep Olan Hukuki Muamele ile Olan İlgisine Göre Ayrım

1. İlli (Sebebe Bağlı) Kıymetli Evrak

Bazı senetlerde asıl borç ilişkisindeki geçersizlik senetteki hakkı da geçersiz kılar. Örneğin bir anonim şirket ortağı şirketten çıkarılsa, ismi pay defterinden silinse elindeki hisse senedi de geçerliliğini kaybedecektir.

2. Mücerret (Soyut) Kıymetli Evrak

Bu tür kıymetli evrakta, temel ilişkideki geçersizlik senedi etkilemez çünkü senet ondan bağımsızdır. Örneğin kambiyo senetleri

Kurucu - Bildirici Kıymetli Evrak

Senedin düzenlenmesi, senetteki hakkın doğması yönünden zorunlu ise bu tür senetlere *kurucu kıymetli evrak* denir. Örneğin kambiyo senetleri kurucu niteliklidir. *Bildirici kıymetli evrakta*, düzenlenen evrak, sadece daha önce doğmuş bu hakkı bildirmektedir. Örneğin, anonim şirketlerde hisse senetleri

İhraç Bakımından Ayrım

Seri halde çıkarılan kıymetli evraklar, bir makine vasıtasıyla seri halde oluşturulur. Hisse senetleri, tahviller matbaada basılır. Tek tek çıkarılan kıymetli evrakların oluşturulabilmesi için düzenleyenin ıslak imzası aranır. Poliçe, bono ve çek bu türden kıymetli

Devir Şekline Göre Ayrım

Nama yazılı, Emre Yazılı ve Hamiline yazılı kıymetli evrak

	NAMA YAZILI KIYMETLİ EVRAK	EMRE YAZILI KIYMETLİ EVRAK	HAMİLİNE YAZILI KIY. EVRAK
NEDİR?	Nâma yazılı olup onun emrine kaydını ihtiva etmeyen ve kanunen de emre yazılı sayılmayan senetlerdir.	Bir kişinin emrine düzenlenen (iradi emre yazılı senet) veya kanunen emre yazılı sayılan senetlerdir.	Senedin metin veya şeklinden, hamili kim ise o kimsenin hak sahibi sayılacağı anlaşılan kıymetli evrak, hamilinedir.
NASIL DEVREDİLİR?	Nâma yazılı senetlerin devri, <u>devir beyanı (alacağın temliki) ve senedin teslimi (zilyetliğin devri) ile yapılır</u> . Bu devir beyanı kıymetli evrakın üzerine yapılabileceği gibi ayrı bir kâğıt üzerine de (alonj) yapılabilir.	Bu senetler <u>ciro ve senedin teslimi</u> ile devrolunabilir. Borçlu senette şeklen hak sahibi görünen (düzgün ciro zincirinden hak sahibi olduğu anlaşılan) kişiye ödemede bulunmalıdır. Borçlunun cirolardaki imzaların sıhhatini araştırma yükümlülüğü yoktur.	Bu evrak, başka şekil şartına bağlı kalınmaksızın <u>senedin teslimiyle</u> devredilmiş olur. Uydulamada hamiline yazılı çekler ciro edilmektedir. Bunun amacı müracaat borçlusu sayısını artırmaktır.
DEFİLER NELERDİR?	Def'i; bir borçlunun borcunu, kesin veya geçici olarak, tamamen veya kısmen yerine getirmekten kaçınmak için dayandığı hukuki nedenlerdir. Alacağın temlikine göre devredildiğinden borçlu yeni hamile, eskisine karşı sahip olduğu tüm def'ileri ileri sürebilecektir.	<u>a. Senet Metninden Anlaşılan Def'iler</u> Emre yazılı senetlerde borçlunun, senetten anlaşılan def'iyi alacaklıya karşı ileri sürmesi doğaldır. Zira alacaklı, senedi görerek almıştır. Bu nedenle kendisine karşı ileri sürülen def'ileri bilmekte veya bilmek zorundadır.	Hamile yazılı senetlerde def'iler, esas itibariyle emre yazılı senetlerdeki gibidir. Ancak bu defilere iki adet farklı def'i eklenmiştir. Buna göre, ilk olarak, senedin, borçlunun rızası hilafına tedavüle çıkarıldığı yolunda bir def'i ileri sürülemez. İkinci olarak ise, hamile yazılı faiz kuponlarından doğan alacağa karşı, anaparanın ödendiği def'i ileri sürülemez.
Kanunen Emre Yazılı Kıymetli Evrak Nama Yazılı Düzenlenebilir mi?	Kanunen emre yazılı bir senedin nâma yazılı hâle gelebilmesi için keşidecisi tarafından menfi emre kaydı (örneğin, ciro edilemez, nam yazılıdır, emre yazılı değildir vb.) getirilmelidir. İşbu bono karşılığında Leyla Levent'e 1.000-TL ödeyeceğim. .../.../2014 <i>imza Keşideci</i>	<u>b. Senetteki Taahhüdün Hükümsüzlüğüne İlişkin Def'iler</u> Senet tamamıyla hükümsüz olmaz. Sadece o senetle taahhüt altına giren şahsın taahhüdü geçersiz olur. Bu durum sadece belli kişilere karşı ileri sürülebilir (nisbi def'i). Ancak dört hâlde bu tür def'iler mutlak etkiye sahip olurlar ve herkese karşı ileri sürülebilirler (sadece hükümsüzlük nedeni kendi kişiliğinde doğan kişi tarafından herkese karşı ileri sürülebilir). Bu hâller; "imza sahibinin ehliyetsizliği", "temsil yetkisinin bulunmaması", "imzanın sahte olması" ve "imzanın zorla atırılmış olması" dır.	
Eksik Nama Yazılı Kıymetli Evrak Nedir?	Nâma yazılı senet içinde, " <i>Leyla Levent'e veya hamiline ödeyiniz</i> " gibi ibare yazılarak yapılır. Böylece, borçlu senet bedelini senedi ibraz eden her hamiline ödemek hakkını saklı tutmuş olur. TTK'ye göre, "Hamiline" kelimesinin yahut buna benzer diğer bir tabirin ilavesiyle düzenlenen çek, hamile yazılı bir çek sayılır. Bu nedenle çekte eksik nama yazılı çek düzenlenemez. Zira, hamiline ibaresi geçtiği için o çek artık hamiline yazılı çektir.	<u>c. Şahsi Def'iler</u> Borçlunun belli bir alacaklıyla arasındaki özel ilişkiden doğan def'ilerdir. Bunlar kural olarak sadece ilişkinin tarafları arasında ileri sürülebilir. Fakat hamilin senedi iktisap ederek bilerek keşidecinin zararına hareket etmiş olması halinde bu şahsi defiler	

<u>Örnek Bir Nama Yazılı Kıymetli Evrak</u> Sayın Muhatap, işbu poliçe karşılığında Lehdar'a, 10.04.2015 tarihinde 10.000-TL ödeyiniz. 12.01.2015 <i>imza Keşideci</i> Keşide Yeri: ANKARA Ödeme Yeri: ANKARA Ciro edilemez; imza Keşideci	<u>Örnek Bir Emre Yazılı Kıymetli Evrak</u> İşbu bono karşılığında Lehdara 10.04.2015 tarihinde 10.000-TL ödeyeceğim. 12.01.2015 <i>imza Keşideci</i> Keşide Yeri: ANKARA Ödeme Yeri: ANKARA	<u>Örnek Bir Hamiline Yazılı Kıymetli Evrak</u> Sayın X Bankası A.Ş., işbu çek karşılığında HAMİLİNE 10.000-TL ödeyiniz. 12.01.20015 <i>imza Keşideci</i> Keşide Yeri: ANKARA Ödeme Yeri: ANKARA
--	---	--

KIYMETLİ EVRAKIN ZAYİ OLMASI VE İPTALİ

GENEL OLARAK

Zayı olma, senedin kaybolması, konulduğu yerin bilinmemesi, yok olması, yanması, çalınması gibi odluları kapsamaktadır. İptal ise, yitirilen senedin geçersizliğinin mahkeme kararıyla açıklanmasıdır.

EMRE YAZILI SENETLERİN İPTALİ

1. ÖDEME YASAĞI

Senet bedelinin hak sahihi olmayan kimselere ödenmesini önlemek için yapılacak ilk iş bir ödeme yasağı talep etmektir. Rızası olmadan poliçe elinden çıkan kimse bu talepte bulunur. Yetkili mahkeme, ödeme yerindeki veya davacının yerleşim yerindeki mahkemedir.

2. DAVA AŞAMASI

İSTİRDAT DAVASI

Senedin kimin elinde olduğu biliniyorsa istirdat davası açılır. Davacı, senedin rızası dışında elinden çıktığını ve senedi elinde bulunduran şahsın kötüniyetli veya iktisabında ağır kusurlu olduğunu ispat etmesi gerekir. Hamilin, senedi iyi niyetle devraldığı anlaşıldığı takdirde, iade mükellefiyeti yoktur

İPTAL DAVASI

İptal Davasının Şartları Nelerdir?

Senedin kimin elinde olduğu bilinmiyorsa iptal davası açmak gerekir. bu davanın açılabilmesi için şu şartlar gerçekleşmelidir; 1) Senedin zayı olması gerekir. 2) Senette mündemiç hakkın varlığının devam etmesi 3) Davacının, senetteki hakkın alacaklısı sıfatını taşıması gerekir. 4) Senet zilyetliğinin yeniden iktisabının mümkün olmaması gerekir. 5) İptali istenen senedin iptalinin mümkün olması gerekir

Süreç Nasıldır?

Dava açılınca mahkeme senedin mahkemeye getirilmesi için ilanla davet yapar. Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde, en az 3 ay ve en çok bir yıllık süre ile, üç kere ilânla davet eder. Bu ilanlar sonucunda senet getirilirse, mahkeme iptal talebinde bulunan kişiye istirdat davası açması için süre verir. Bu sürede dava açılmazsa mahkeme borçlu için koyduğu ödeme yasağını kaldırır. İlanlar sonucunda senet getirilmez ise mahkeme iptal kararı verir.

HAMİLİNE YAZILI SENETLERİN İPTALİ

Emre yazılı kıymetli evrakın iptalinden farklı olarak, burada öncelikle iptal davası açılır. Bu dava açıldıktan sonra ödeme yasağı talep edilir. Yetkili mahkeme, borçlunun yerleşim yeri mahkemesi ve hisse senetleri hakkında ortaklık merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir.

İptal davası açıldıktan sonra, mahkeme senedin getirilmesi için ticaret sicil gazetesinde ilan yapar. Bu ilan en az 6 süreyle ve 3 defa yapılır.

NAMA YAZILI SENETLERİN İPTALİ

Nâma yazılı senetler aksine hüküm olmadıkça hamile yazılı senetlerin iptaline ilişkin kurallar gereğince iptal olunurlar. Yetkili mahkeme, borçlunun yerleşim yeri mahkemesidir

**Nâma yazılı kambiyo senetleri, emre yazılı senetler gibi iptal olunur.

** Nâma yazılı ipotekli borç ve irad senetleri ise Medeni Kanun'daki özel hükümlere tabiidir

İptal Kararının Sonuçları Nelerdir?

Bu karar, hak sahipliğinin teşhisine imkân verir. Böylece mahkeme kararı elinde olan kişi senetteki hakkın sahibi olarak kabul edilir. Artık senedi borçluya ibraz edene borç ödenmez. Zira senedin teşhis fonksiyonunun ortadan kalkmıştır. Bu karar sonucunda ya hak senetsiz olarak talep edilir veya alacaklı yeni bir senet düzenlemesini talep edebilir. Ancak, bu karar, lehine iptal kararı verilenin maddi hukuk anlamında hak sahibi olduğunu göstermez. Mesela iptal kararı davacının maddi hukuk açısından alacaklı olduğunu göstermez. Aynı şekilde, bu kararlar senedi elinde bulunduran üçüncü kişinin hakkının sona erdiği, davacının hak sahibi olduğu sonucuna varılamaz. Bunun sonucu olarak, iptal kararı verilmiş olması mevcut defilerin borçlu tarafından ileri sürülmesini etkilemez. Önemle belirtilmelidir ki, iptal kararı, senedin asli borçlusuna karşı uygulanabilir. Müracaat borçlularına başvuru hakkı vermez.

KAMBIYO SENETLERİ

KAMBIYO SENETLERİNİN ÖZELLİKLERİ

1. Kambyo senetleri TTK’de sınırlı sayıda (numeraus clauses) gösterilmiştir. Buna göre kambyo senetleri nolice, hono ve cekten ibarettir
2. Kambyo senetleri ihdası (kurucu) kıymetli evraktır.
3. Kambyo senetleri mücerret (sebepten soyut) kıymetli evraktır.
4. Kambyo senetleri kanunen emre yazılıdır. Dolayısıyla açıkça emre kaydını ihtiva etmese bile emre yazılı kabul edilirler.
5. Kambyo senetleri bir alacak hakkını ihtiva eder.
6. Özellikli şekil şartlarına tabidirler.
7. Kambyo senetlerinde müteselsil borçluluk esası vardır. Senette imzası olan herkes, senedin ödenememesinden dolayı hamile karşı müteselsilen sorumludur. Ancak bu sorumluluk ya tamamen ya da kısmen kaldırılabilir. Örneğin; ademi tediye kaydı (cirantanın tarafından konulan)
8. Kambyo senetlerinde “imzaların istiklali” geçerlidir
9. Kambyo senedi emre ve hamiline düzenlenmiş olmak kaydıyla kamu güvenliğine sahip sayılır.

KAMBIYO SENETLERİNDE ETLİYE

1. Kural olarak tam ehliyetliler kambyo senedi düzenleyebilir.
2. Tüzel kişiler zorunlu organlara sahip olunca kambyo senedi düzenleyebilirler.
3. Küçükler ve kısıtlılar, kanuni temsilcileri vasıtasıyla kambyo taahhüdü altına girerler.
4. Küçük ya da kısıtlı bir meslek ya da sanatla uğraşıyorsa, **bu işle alakalı olmak** üzere kambyo senedi düzenleyebilirler.
5. Ehliyet milli kanuna göre tespit olunacaktır. Bu nedenle, kambyo senetlerinde keşide yerinin gösterilmesi zorunlu unsurdur.
6. Ehliyetin kambyo senedi verildiği anda yani tedavüle çıkarıldığı anda mevcut olması gerekmektedir.

KAMBIYO SENETLERİNDE İMZ

1. Kambyo senedi üzerinde yazıların el yazısıyla yazılması gerekir.
2. El yazısıyla imza atmayanların temsilci vasıtasıyla senet düzenlemeleri mümkündür.
3. Âmaların el yazısıyla attıkları imzaların noter tarafından usulen tasdik edilmiş imzaları olması gerektiğine ilişkin düzenlemeler 5378 sayılı kanunla yürürlükten kaldırılmıştır.
4. Usulen tasdik edilmiş olsa bile mekanik vasıta (damga, mühür, kaşe vb.) ve parmak basma yoluyla kambyo senedi imzalamak mümkün değildir.

KAMBIYO SENETLERİNDE TEMSİL

1. Temsilci vasıtasıyla kambyo senedi düzenlenmesi mümkündür. Örneğin, ticari mümessil özel yetki almadan kambyo senedi düzenleyebilir. Ticari vekilin kambyo senedi düzenleyebilmesi için ise özel yetki alması gerekir.
2. Temsil yetkisi olmadığı hâlde temsilci gibi senet düzenleyen kimse, o senetten bizzat sorumlu olur. Yetkisiz temsilcinin senet bedelinden bizzat sorumlu olabilmesi için şu şartların gerçekleşmesi gerekir. 1. Senedi imzalayanın temsil yetkisinin olmaması veya yetkisini aşması gerekir. 2. Temsilcinin kendi imzasını senet üzerine atmış olması gerekir. 3. Alacaklının durumu bilmemesi gerekir. 4. Yetkisiz temsilcinin fiil ehliyetine sahip olması gerekir.
3. Yani yetkisiz temsilcinin senet bedelini ödemediği takdirde alacaklıya halef olması söz konusu değildir.

POLİÇE

POLİÇE NEDİR?

Keşidecinin, muhataba yönelik olarak, poliçede gösterilen lehtara veya emrine, vadede belirli bir meblağı ödeme emrini, kanunun aradığı şekil şartlarını yerine getirmek kaydıyla verdiği senettir

POLİÇENİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Nitelikli havaledir.

POLİÇENİN İKTİSADİ MAHİYETİ

Kredi vasıtasıdır.

ŞEKİL ŞARTLARI

1. Metnin içinde poliçe kelimesi bulunmalıdır

Türkçeden başka dilde yazılmışsa, o dilde poliçeye karşılık gelen sözcük yazılmalıdır.

Diğer bütün unsurlar tamam ancak poliçe kelimesi yoksa senet emre yazılı havaledir.

2. Belirli bir meblağın kayıtsız şartsız havalesi

Faiz şartı muayyenliği etkiler. Sadece görüldüğünde ve görüldükten belli süre sonra ödenecek vadeli senetlerde koyulabilir.

Bedel yabancı para cinsinden gösterilebilir. Ancak TL olarak ödenir. Aynı cins ödeme istenirse efektif ödeme kaydı konmalıdır.

Yazı ve rakamla yazılan bedeller arasındaki farklılıkta yazıya; diğer durumlarda küçük olan miktara itibar edilir.

3. Muhatabın adı-soyadı

Birden fazla muhatap gösterilebilir. Alternatifli muhatap gösterilemez. Muhataap hayali olabilir.

4. Vade

Zorunlu şart değildir.

5. Ödeme yeri

Açıkça yazılmamış ise, muhatabın yanına bakılır. Orada da bir yer yazılmamış ise poliçe geçersiz olur.

6. Lehdar

Birden fazla lehdar gösterilebilir. Keşideci veya muhatap da lehdar olarak gösterilebilir.

7. Keşide yeri

Açıkça yazılmamış ise keşidecinin yanına bakılır. Orada da bir yer yazılmamış ise poliçe geçersiz olur.

8. Keşide tarihi

9. Keşidecinin imzası

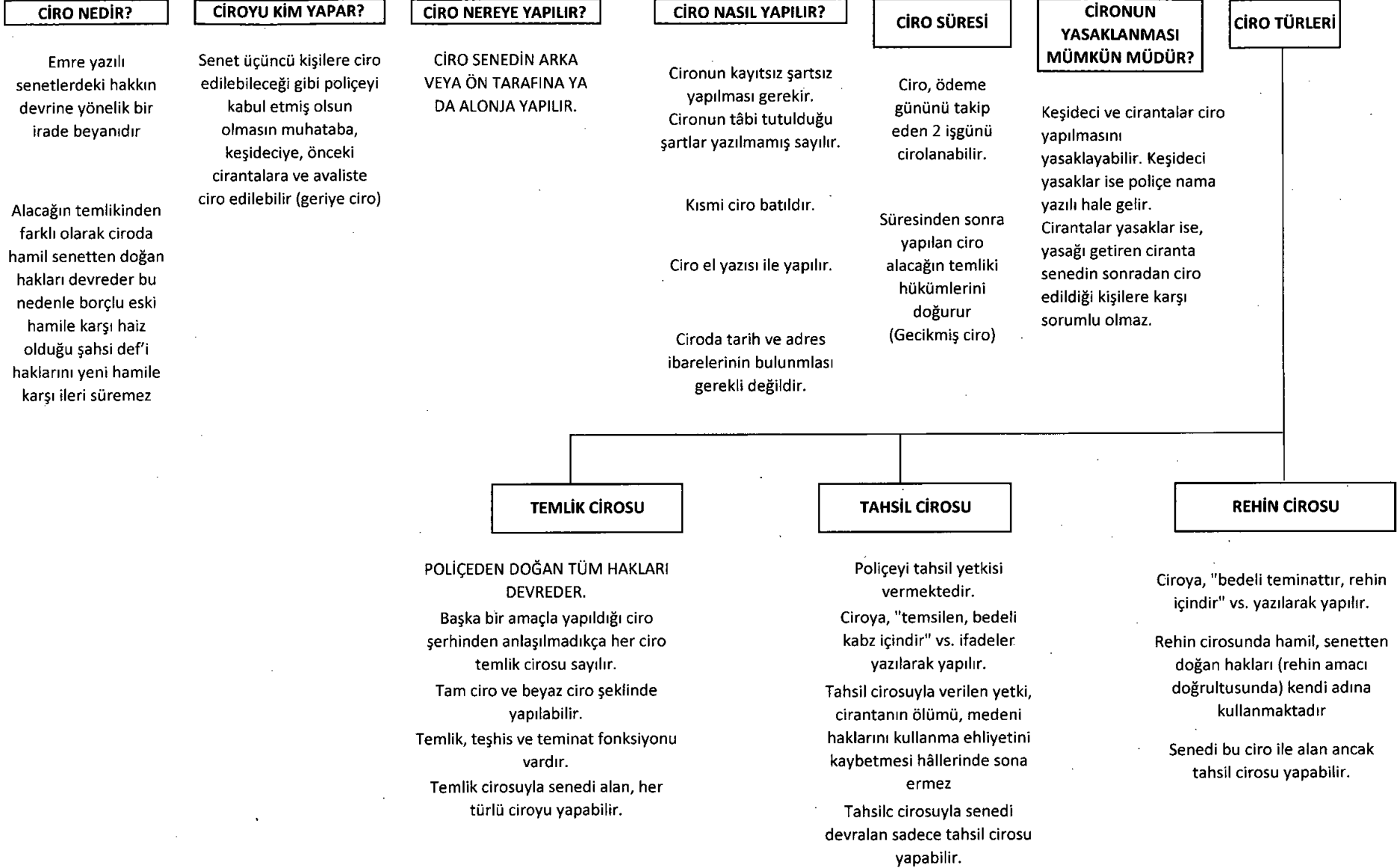
Poliçede dört tür vade söz konusudur. Bu vade türleri dışında vade türü yaratılmaz. Bunlar:

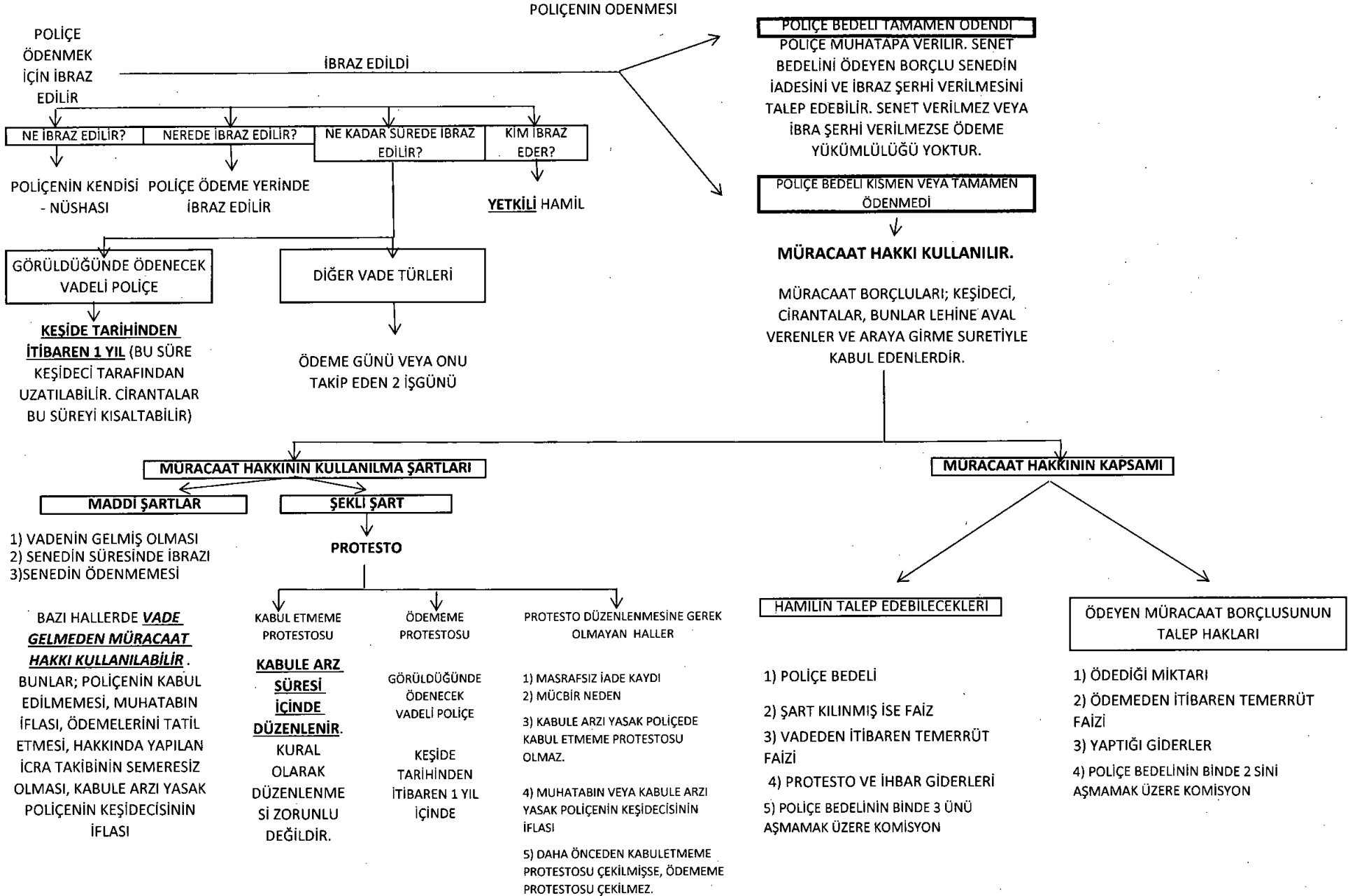
1. Belirli günde 2. Keşide tarihinden belirli bir süre sonra ödenecek vade 3. Görüldüğünde ödenecek vade ve 4. Görüldükten belli süre sonra ödenecek vadedir.

POLİÇEDE KABUL

KABULÜN AMACI NEDİR?	KİM KABUL BEYANINDA BULUNUR?	KABUL BEYANINDA NASIL BULUNULUR?	KABUL BEYANI NEREYE YAPILIR	KABULE ARZI KİM NEREDE YAPAR?	KABULE ARZ NE ZAMAN YAPILIR?	HANGİ DURUMLARDA KABULE ARZ MÜMKÜN DEĞİLDİR?
KABULÜN AMACI, POLİÇE MUHATABI ASIL BORÇLU HALİNE GETİREBİLMEKTİR. KABUL SADECE POLİÇE DE VARDIR.	Polıçeyi muhatap, muhatabın temsilcisi veya araya girme suretiyle poliçeyi kabul edecek olan kimse kabul edebilir.	Kabul tek taraflı bir işlemdir. Kabul kayıt ve şarta bağlanırsa, senet kabul edilmemiş sayılır.	Polıçenin ön veya arka tarafına yapılır. Alonja kabul beyanı olmaz.	Polıçe; hamil veya onu elinde tutan herkes tarafından kabule arz edilebilir	VADEYE KADAR GÖRÜLDÜKTEN BELLİ SÜRE SONRA ÖDENECEK VADELİ POLİÇELERDE KEŞİDEDEN İTİBAREN 1 YIL GÖRÜLDÜĞÜNDE ÖDENECEK POLİÇELERDE KABULE ARZ OLMAZ.	1. Görüldüğünde ödenecek vadeli poliçede kabule arz olmaz 2. Keşidecinin kabule arzı yasaklaması durumunda kabule arz olmaz.
KABULDEN ÖNCE POLİÇEDE ASIL BORÇLU MEVCUT DEĞİLDİR	Polıçe muhatabın ikametgahında kabule arz olunur.	Kısmi kabul geçerlidir. Muhatabın sadece imzası bile yeterlidir.	Polıçenin ön yüzünde, muhatap ve keşideci dışındaki imzalar neden atıldığı bilinmiyorsa, keşideci lehine aval hükmündedir..			
Muhatabın kabul mecburiyeti yoktur.		İki durumda tarihli olur; Görüldükten belli süre sonra ödenecek vade ve kabule arz mecburiyetinin konulması				
Not: Polıçe muhatap tarafından kabul edilmez ise, hamil kabul etmeme protestosu keşide ederek, vadeden önce müracaat hakkını kullanabilir.						
Not 2: Keşideci, cirantalar ve avalist, poliçenin kabul edilmemesinden sorumlu olmayacaklarına ilişkin "ademi mesuliyet" kaydı koyabilirler.						
			Kabule arz hangi durumlarda yasaklanamaz?		Kabule arz hangi durumlarda mecburdur?	
			1. İkametgahlı ve adresli poliçelerde süresiz kabule arz yasaklanamaz.		1. Görüldükten belli süre sonra ödenecek vadeli poliçelerde kabule arz.	
			2. Görüldükten belli süre sonra ödenecek vadeli poliçelerde kabule arz yasaklanamaz.		2. Keşideci ve cirantalar tarafından kabule arz mecburiyeti konabilir.	

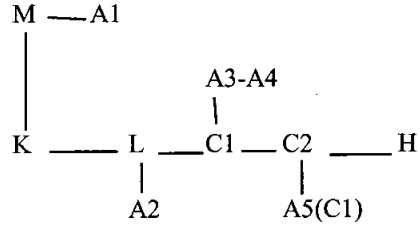
CİRO

AVAL NEDİR?

Avâl, poliçede sorumluluk taşıyan kişiler lehine verilmiş bir tür kefalettir.

Poliçe ilişkisinde daha önce yer almayan kişiler avâl verebileceği gibi; zaten poliçede imzası bulunan ve bu nedenle borçlu sıfatını haiz olanlar da avâl verebilir. Borçlu sıfatına sahip olan herkes lehine avâl verilebilir. Bu nedenle, sorumlulukları kaldırılmış kimseler lehine aval verilemez. Bir senet borçlusu lehine birden fazla avâl verilebilir. Ayrıca aval verene de aval verilebilir.

VAL VE KEFALET ARASINDAKİ FARKLARI

1. Lehine avâl verdiği kişinin borcu şekil dışındaki bir nedenle geçersiz olsa da avâlistin borcu devam eder. Buna karşın asıl borcun geçersiz olması kefilin borcunu sona erdirir.
2. Avâl poliçeye (ya da alonja) yazılır. Kefalet için ayrı yazılı kefalet sözleşmesi yapılmalıdır.
3. Kefilin asıl borçluya ait def'ileri ileri sürme hakkı ve mükellefiyeti varken; avâlist, lehine avâl verdiği kişinin def'ilerini kullanamaz.
4. Kefil, borcu ödediğinde asıl borçlunun haklarına haléf olur, avalist ise sadece rücu imkânına sahiptir.
5. Aval verenin sorumluluğu müteselsil sorumluluktur. Halbuki, kefalette önce asıl borçluya müracaat etmek mecburiyeti vardır.

AVAL KARİNESİ

Poliçenin ön yüzüne atılmış imzalar, keşideci ve muhatabın ki hariç, avâl sayılır. Avâlin kimin lehine verildiği belli değilse keşideci lehine avâl sayılır. *(sadece imzadan ibaret bir aval poliçenin ön yüzünde mümkündür)*. Bu karinenin aksini ispat mümkün değildir.

Muhatabın imzası
Sayın Muhatap, işbu poliçe karşılığında
Lehdar'a 10.000-TL ödeyiniz. 10.04.2014
Keşidecinin
imzası
İmza (??)

**** Yukarıdaki örnekte poliçenin zorunlu unsurları varsayılmıştır:**

AVALIN HÜKÜMLERİ

1. Avalist kimin lehine aval vermiş ise, onun gibi sorumlu olur.
2. Poliçenin tamamen geçersiz olması hâlinde avâlistin borcu da sona erer
3. Avâlist senet hamiline karşı diğer sorumlularla beraber müseselsil borçlu sıfatıyla sorumlu olur
4. Hamilin süresi içinde poliçeyi ibraz etmemek veya protesto düzenletmemek sebebiyle müracaat hakkını kaybetmesi halinde de aval verenin *(muhatap dışındakilere)* borcu düşer
5. Poliçenin ziyar halinde de aval verenin borcu son bulur.
6. Alacaklının, lehine aval verileni ibra etmesi halinde, aval veren sorumluluktan kurtulmaz.

POLİÇEYE İLİŞKİN KAYITLAR

POLİÇEYE KONULABİLECEK KAYITLAR

1. **Bedel Kaydı (Valuta Kaydı)** : Bu kayıt keşideci ile lehtar arasındaki bedel ilişkisini gösteren, “bedeli nakden alınmıştır”, “bedeli tahsildedir”, “bedeli malen alınmıştır” veya benzeri bir kayıttır. Bu tür bir kaydın poliçeye konulmasının sebebi, poliçeyi keşideci verirken karşılığının mal veya nakit olarak ödenmiş olduğunun gösterilmesidir.

2. **İhbar (Avizo) Kaydı** : Bu kayıt, keşideci ile muhatap arasındaki ilişkiyi gösteren vâki işaret ya da benzeri bir ifadedir. Bu hâlde, muhatap, keşideciden böyle bir işaret gelmeden senet hamiline ödeme yapamaz. Ödeme yaparsa, bu miktarı keşidecinin hesabından düşüremez.

3. **Provizyon Kaydı** : Bu kayıt, keşideci ile muhatap arasındaki karşılık ilişkisini gösteren, “hesabımdan ödeyiniz”, “ödeyiniz veya hesabıma geçiriniz” veya benzeri bir ifadedir. Poliçede ödenmesi gereken miktar zaten muayyendir ve provizyon kaydının amacı işte bu ödemelerin nereden yapılması gerektiğini muhataba göstermektir.

4. **Diğer Kayıtlar** : Efektif ödeme kaydı, görüldüğünde ve görüldükten belli süre sonra ödenecek poliçelerde faiz kaydı, menfi emre kaydı, ademi mesuliyet (*kabul edilmemeden sorumsuzluk*) kaydı, masrafsız iade (*franko*) kaydı, aval kaydı, retret kaydı, karşılığın devri kaydı, nüsha tanzimine ilişkin kayıt, yetki kaydı, tahkim kaydı.

YAZILMAMIŞ SAYILACAK KAYITLAR

Belirli günde veya keşide tarihinden belirli süre sonra ödenecek poliçelerde faiz kaydı, ademi tediye (*keşidecinin ödememeden sorumlu olmayacağına dair kayıt*), muacceliyet kaydı, cezai şart, vekâlet ücreti, manevi tazminat kaydı.

Muhatabın kabul imzası

Vade:

10.05.2014

Sayın Muhatap, işbu poliçe karşılığında, Lehtar'a **%10 faiziyle** 10.000-TL ödeyiniz. İşbu poliçe ödenmediğinde diğer poliçeler de **muaccel** olacaktır. Poliçenin ödenmemesi durumunda borçlu, poliçe bdelinin **%5 oranında cezai şart** t ödemeyi kabul ve taahhüt eder. 10.04.2014

Keşidecinin imzası

İşbu senet ödenmezse sorumlu değilim
İmza Keşideci

* Zorunlu unsurların var olduğu kabul edilmiştir

POLİÇEYİ GEÇERSİZ HALE GETİREN KAYIT

Poliçedeki havale şartı bağlanmışsa poliçe geçersiz hâle gelir.

Sayın Muhatap, İşbu poliçe karşılığında, Lehtar'a **10.01.2014 tarihli sözleşmeyi ifa ederse**, 10.000-TL ödeyiniz. 10.02.2014

İmza Keşideci

* Zorunlu unsurların var olduğu kabul edilmiştir

Sayın Muhatap, işbu poliçe karşılığında, Lehtar'a **%10 faiziyle aynen** 10.000 Amerikan Doları ödeyiniz. **Bedeli malen alınmıştır.** Sayın Muhatap, **12345 numaralı hesabımdan ödeyiniz.** 10.04.2014

Keşideci imzası

Ciro edilemez (imza Keşideci)

Masrafsız İade (imza Keşideci)

Kabul edilmez sorumlu değilim (imza Ciranta/Keşideci/Avalist)

** Zorunlu unsurların var olduğu kabul edilmiştir.

ÇEK

ÇEKİN İKTİSADİ VE HUKUK NİTELİĞİ

Çek, *iktisadi açıdan*, hesap sahibinin (keşidecinin) bir diğer kişiye (muhatap) tevdi ettiği para üzerinde doğrudan tasarruf etmesine olanak sağlayan ve böylece bir üçüncü kişiye (lehtar) çeşitli ilişkilerden kaynaklanan para borcunu ifa etmesine yardımcı olan bir ödeme aracıdır.

Çekin (*hukuki açıdan*) temelinde poliçede olduğu gibi bir (nitelikli) havale ilişkisi yatmaktadır. Çek ilişkisinde üçlü bir ilişki ile karşılaşılmaktadır. Keşideci, muhataba, lehtara ya da çeki ondan devralan hamile, belirli bir bedeli ödeme, aynı zamanda hamile de çek bedelini muhataptan alma yetkisi vermektedir.

ÇEK VE POLİÇE ARASINDAKİ FARKLAR

1. Çekte muhatap ancak bir banka olabilir.
2. Poliçenin aksine çekte kabul yoktur.
3. Poliçeden farklı olarak çek hamiline düzenlenebilmektedir
4. Çekte vade yoktur.
5. Poliçeden farklı olarak suret tanzimi mümkün değildir ve araya girme söz konusu olmaz.

ÇEKİN ZORUNLU UNSURLARI

1. Çek kelimesi
 2. Muayyen bir meblağın kayıtsız şartsız havalesi
 3. Muhatabın ticaret unvanı
 4. Keşide tarihi
 5. Keşidecinin imzası
 6. Keşide yeri
 7. Ödeme yeri
- Çek Kanununa göre, çek defterinin her bir yaprağına; çek hesabının numarası, çek hesabının bulunduğu banka şubesinin adı, çek hesabı sahibi gerçek kişinin adı ve soyadı, tüzel kişinin adı, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişinin vergi kimlik numarası yazılır. Ancak, *TTK'deki unsurları taşıması kaydıyla, çekin, bu maddede yer alan koşullara aykırı olması geçerliliğini etkilemez.*

ÇEKİN DEVRİ

1. Nama Yazılı Çeklerin Devri

Alacağın temlik ve senedin teslimi

2. Emre Yazılı Çeklerin Devri

Ciro ve senedin teslimi ile devredilir. Muhataba yapılan ciro makbuz hükmündedir. Muhatabın cirosu ise bătıldır. Çekte rehin cirosu olmaz.

3. Hamiline yazılı çeklerin devri

Hamile yazılı çek ziyedliğin devri yoluyla devredilebilir. Ancak hamile yazılı çekin, ciro ve teslim yoluyla devredilmesi de mümkündür. Fakat, hamile yazılı çek ciro ve teslimle devredilse bile emre yazılı çek niteliği kazanmaz. Bu cironun tek fonksiyonu "teminat fonksiyonu"dur (Topal Ciro).

ÇEKTE İBRAZ SÜRELERİ

NELERDİR?

1. Aynı yerde keşide edilen ve aynı yerde ödenecek çekler **10 gün**
2. Farklı yerde keşide edilip farklı yerde ödenecek çekler **1 ay**
3. Türkiye'de keşide edilen çek, başka bir yerde ve fakat aynı kıta üzerindeki bir ülkede ödenecekse **1 ay**
4. Bir Avrupa ülkesinde keşide edilip de Akdeniz'e sahili bulunan bir ülkede ödenecek olan ve keza Akdeniz'e sahili bulunan bir ülkede çekilip de Avrupa ülkesinde ödenecek çekler, aynı kıtada keşide edilmiş ve ödenmesi şart kılınmış çek sayılır ve süre yine **1 aydır**
5. Bir kıtada keşide edilen çek başka bir kıtada ödenecekse **3 ay** içinde muhatap bankaya ibraz edilmelidir.

İBRAZ SÜRELERİNİN ÖNEMİ

Çekler bu süreler içinde ibraz edilmediği takdirde, keşideci çekten rücu edilebilir (cayabilir), keşideci çekten rücu etmediği takdirde, muhatap süresinin geçmiş olmasına rağmen ödemede bulunabilir. İbraz süresinin sonu zaman aşımının başlangıcıdır. Müracaat hakkının kullanılabilmesi için çekin ibraz süresi içinde ibraz edilmiş olması gereklidir. Bu nedenle bu süreler hak düşürücü sürelerdir. Eğer çek ibraz süresi içinde ibraz edilmemiş ise karşılıksız çek keşide etme de oluşmayacaktır. Ayrıca teyitli çekte bloke ibraz süresi içinde hüküm ifade eder. İbraz süresinin geçmesinden sonra yapılan ciro alacağın temlik hükmündedir.

ÇEKTEN CAYMA

TTK'ye göre, çekten cayma, ancak ibraz süresi geçtikten sonra hüküm ifade eder. Çekten cayılmamışsa, muhatap, ibraz süresinin geçmesinden sonra dahi çeki ödeyebilir.

TEYİTLİ ÇEK

Teyitli çek TTK'de düzenlenmemiştir. Bu tür çek Yargıtay ve öğreti tarafından kabul edilmektedir. Muhatap banka, çek üzerine "görölmüştür", "karşılığı vardır" gibi kayıtlar düşer. Bunların anlamı, muhatap bankanın ibraz sürelerince provizyonu hamil lehine bloke edeceği merkezindedir. Bu suretle hamil, ibraz süreleri içinde çekin karşılığının bulunduğunu bilmiş olur. Bu çeklere "teyitli çek" denir.

ÖZEL ÇEK TÜRLERİ

ÇİZGİLİ ÇEK

Çizgili çek, muhatap banka tarafından ancak bir bankaya veya muhatabın bir müşterisine ödenebilir. Çizgili çek nakden ödemeyi ortadan kaldırmaz. Çeki keşidecisi veya hamili çizgileyebilir. Çekin çizilmesi, senedin ön yüzüne birbirine paralel iki çizgi çekmek suretiyle olur. o Çekin üzerine çekilen iki çizgi arasında hiçbir işaret konmamış veya "banka" kelimesi veya buna benzer bir ibare konmuş ise – UMUMİ ÇİZGİLİ ÇEK; o İki çizgi arasına muayyen bir bankanın ismi yazılmış ise – HUSUSİ ÇİZGİLİ ÇEK

MAHSUP ÇEKİ

Çekler nakden ödenebileceği gibi, kayden de ödenebilir. Çekin üzerine "hesabına geçirilecektir" ibaresi eğik ve uzun olarak yazılacak olursa çekin kayden ödenmesi istenmiş telakki olunur. Bir mahsup çeki ancak hesaba alacak kaydı, takas ya da hesap nakli yoluyla ödenebilir.

ÇEKTE ÖDEME

ÇEK ÖDENMEK İÇİN İBRAZ EDİLİR

SÜRE ?

NEREYE İBRAZ EDİLİR?

Bkz. Önceki şema

1. Muhatap bankanın Türkiye'deki herhangi bir şubesine
2. Takas Odası *Takas* odaları aracılığıyla ibraz edilmiş çekler için, yasal sorumluluk miktarı (1.120,00-TL) dâhil, kısmî ödeme yapılmaz.

KARŞILIK VARSA

KARŞILIK YOKSA

Çek muhatap bankaya ibraz edildiğinde, eğer karşılığı var ise banka tarafından ödenmelidir. Tabi ki bu ödemenin yapılabilmesi için yargısal bir engelin bulunmaması gerekir. Çekin karşılığının hesapta bulunmasına rağmen hamiline ödenmesinin geciktirilmesi halinde, çek hamiline, her geçen gün için binde üç gecikme cezası öder. Bu hâllerde 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümleri uygulanmaz.

MÜRACAAT HAKKI

YASAL SORUMLULUK MİKTARI

KARŞILIKSIZ ÇEKİN YAPTIRIMI

KULLANMA ŞARTLARI

MÜRACAAT HAKKININ KAPSAMI

Müracaat hakkının kullanılabilmesi için, çekin süresinde ibraz edilmiş olması gerekir.

İkinci olarak. Süresinde ibraz edilen çekin ödenmediği tespit edilmelidir. Bu tespit; muhatap bankanın veya takas odasının beyanı ya da protesto ile yapılır.

Hamil, müracaat borçlularından; çek bedelini, temerrüt faizini, binde 3 komisyonu ve masrafları talep eder. Sadece keşideciden ise çekin karşılıksız olması halinde, karşılıksız kalan miktarın %10'u kadar tazminat talep edebilir.

Ödeyen müracaat borçlusu ise; ödemiş olduğu meblağın tamamını, ödeme tarihinden itibaren hesap edilecek temerrüt faizini, yaptığı masrafları ve nihayet çek bedelinin binde 2 sini aşmamak üzere komisyon ücretini talep edebilecektir.

Muhatap banka, ibraz eden düzenleyici dışındaki hamile, süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için 1.120,00-TL ödemel zorundadır. Ödenecek tutar hiçbir zaman çek bedelini aşamaz. Çekin, üzerinde yazılı baskı tarihinden itibaren beş yıl içinde ibraz edilmemesi hâlinde, muhatap bankanın ödemekle yükümlü olduğu tutara ilişkin sorumluluğu sona erer.

Bedeli ödenemeyen her çek karşılıksız çek değildir. Karşılıksız çekten bahsedebilmek için, öncelikle ortada yasal unsurları sahip bir çek bulunmalıdır. Bu çek ibraz müddeti içinde muhatap bankaya ibraz edilmesine rağmen kısmen veya tamamen ödenmemelidir. Son olarak ise, bu ödenmeme durumunun tespit edilmiş olması gerekir.

Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına; karar verilir.

	ADİ ŞİRKET (BK)		KOLLEKTİF ŞİRKET		ADİ KOMANDİT ŞİRKET			ANONİM ŞİRKET		LİMİTED ŞİRKET	
ŞAHİS UNSURU	2 VEYA DAHA FAZLA KİŞİYLE KURULUR	GERÇEK-TÜZEL KİŞİLER ORTAK OLABİLİR	2 VEYA DAHA FAZLA KİŞİYLE	SADECE GERÇEK KİŞİLER ORTAK OLABİLİR	2 VEYA DAHA FAZLA KİŞİYLE	K.TE ORTAK	K.TER ORTAK	1 VEYA DAHA FAZLA KİŞİYLE KURULUR	GERÇEK - TÜZEL KİŞİLER ORTAK OLABİLİR	1 KİŞİYLE KURULABİLİR. MAX. ORTAK SAYISI 50'DİR	GERÇEK - TÜZEL KİŞİLER ORTAK OLABİLİR
						GERÇEK KİŞİ	GERÇEK/TÜZEL KİŞİ				
SERMAYE UNSURU	KANUNDA ASGARİ BİR SERMAYE MİKTARI YOKTUR	HER ŞEY SERMAYE OALBİLİR (EMEK, İTİBAR VS)	ADİ ŞİRKETİN AYNI	ADİ ŞİRKETİN AYNI	ADİ ŞİRKETİN AYNI	K.TE ORTAK	K.TER ORTAK	KAYITLI SERMAYE SİSTEMİ (100.000-TL) ESAS SERMAYE SİSTEMİ (50.000-TL)	EMEK, İTİBAR, HİZMET VE VADESİ GELMEMİŞ ALACAK SERMAYE OLMAZ.	ESAS SERMAYE SİSTEMİ (10.000-TL)	EMEK, İTİBAR, HİZMET VE VADESİ GELMEMİŞ ALACAK SERMAYE OLMAZ.
ORTAK AMAÇ UNSURU	HER TÜRLÜ AMAÇ İÇİN KURULABİLİR		TİCARİ İŞLETME İŞLETMEK İÇİN KURULUR		TİCARİ İŞLETME İŞLETMEK İÇİN KURULUR			KANUNEN YASAK OLMAYAN HER TULÜ EKONOMİK AMAÇ İÇİN KURULUR		KANUNEN YASAK OLMAYAN HER TULÜ EKONOMİK AMAÇ İÇİN KURULUR	
SÖZLEŞME UNSURU	KURAL OLARAK SÖZLEŞME ŞEKLE TABİ DEĞİLDİR.		TTK'YE UYGUN SÖZ. + NOTER + TESCİL VE İLAN		TTK'YE UYGUN SÖZ. + NOTER + TESCİL VE İLAN			TTK'YE UYGUN SÖZ + NOTER + TESCİL VE İLÂN		TTK'YE UYGUN SÖZ + NOTER + TESCİL VE İLÂN	
AFFECTIO SOCIATATIS	ORTAK AMAÇ İÇİN FAAL KATILIM YÜKSEKTİR		ORTAK AMAÇ İÇİN FAAL KATILIM YÜKSEKTİR		K.TE ORTAK	K.TER ORTAK	ORTAK AMAÇ İÇİN FAAL KATILIM ZAYIFLAR		ORTAK AMAÇ İÇİN FAAL KATILIM ZAYIFLAR		
					KOLL. AYNI	A.F.S.S. ZAYIF					
ORTAKLARIN SORUMLULUĞU	1. DERECE - SINIRSIZ MÜTESELSİL		2. DERECE - SINIRSIZ - MÜTESELSİL		K.TE ORTAK	K.TER ORTAK	ŞİRKET BORÇLARINDAN DOLAYI ORTAKLARIN SORUMLULUĞU YOK		ŞİRKET BORÇLARINDAN DOLAYI ORTAKLAIRN SORUMLULUĞU YOK		
					KOLL. AYNI	2.DER.- SINIRLI					
TÜZEL KİŞİLİK?	TÜZEL KİŞİLİĞİ YOK		TÜZEL KİŞİLİĞİ VAR		TÜZEL KİŞİLİĞİ VAR			TÜZEL KİŞİLİĞİ VAR		TÜZEL KİŞİLİĞİ VAR	
ŞAHİS - SERMAYE ŞİRKETİ?	ŞAHİS ŞİRKET		ŞAHİS ŞİRKET		ŞAHİS ŞİRKETİ (NOT: <u>SERMAYESİ PAYLARA BÖLÜNMÜŞ KOM. SERMAYE ŞİRKETİDİR</u>)			SERMAYE ŞİRKETİ		SERMAYE ŞİRKETİ	
SERMAYE YAPISI?	BASİT SERMAYELİ		BASİT SERMAYELİ		BASİT SERMAYELİ			ESAS SERMAYELİ VE KAYITLI SERMAYELİ		ESAS SERMAYELİ	

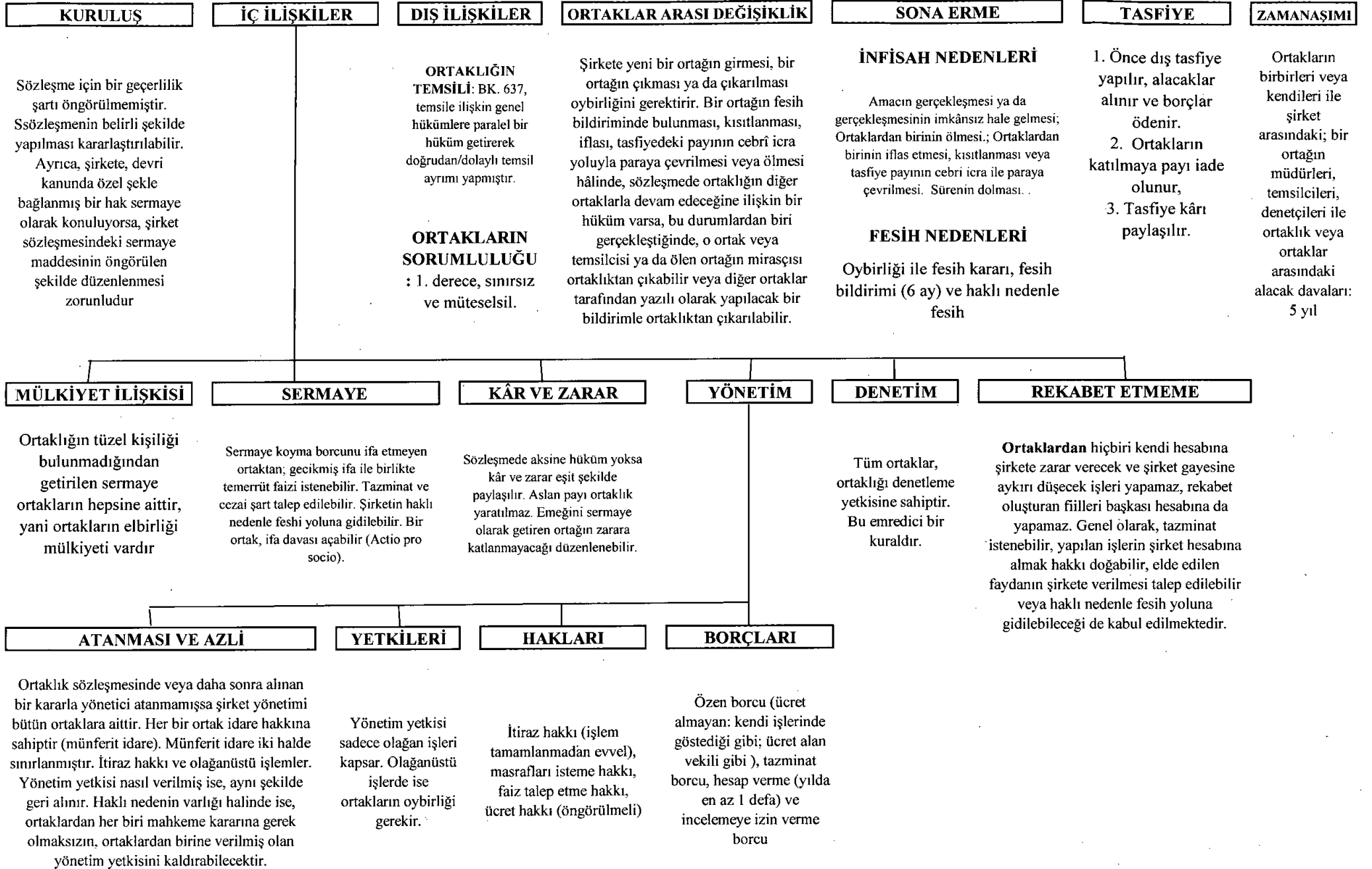
BİR ŞİRKETİN TÜZEL KİŞİLİĞİNİN OLMASININ SONUÇLARI;

1. TACİR SIFATI VARDIR,
2. TİCARET UNVANI VARDIR
3. MALVARLIĞI VARDIR
4. HAK VE FİİL EHLİYETİ VARDIR,
5. HUSUMET EHLİYETİ VARDIR
6. TABİYETİ VARDIR
7. İFLASA TABİDİR.

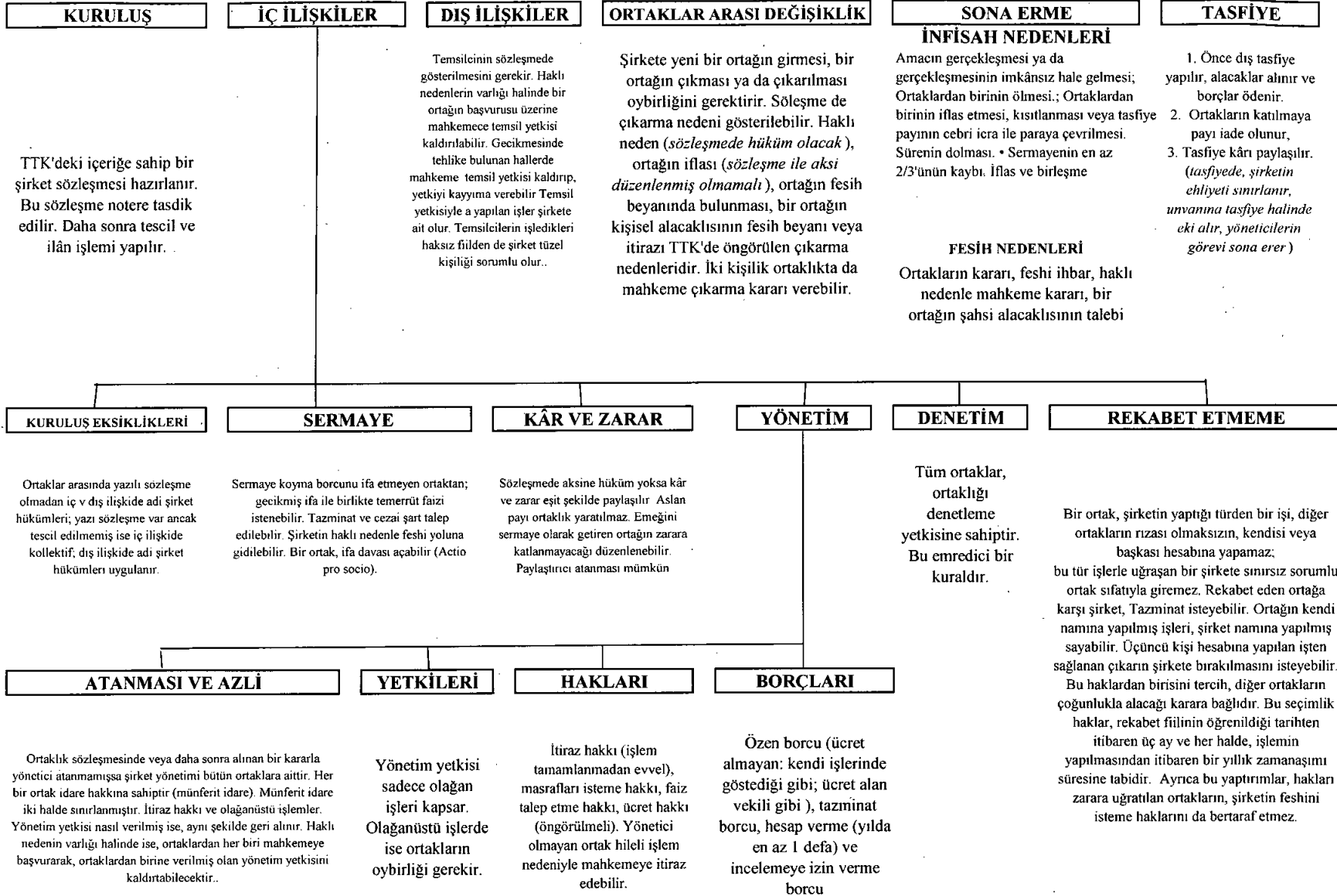
Şahıs şirketlerinin genel özellikleri şunlardır; bu şirketler kişisel güvene dayalı ilişkilere bağlı olduğu için genellikle az ortaklıdır ve büyük sermayelerin toplanmasına elverişli değildir. Şirket sözleşmesi oybirliği ile değiştirilebilir. Her ortağın sermaye payı ne kadar olursa olsun bir oy hakkı vardır. Ortaklar arasındaki değişikliklerde kural olarak oybirliği gerekir. Kural olarak, ortaklardan birinin kısıtlanması, iflası veya ölümü şirketi sona erdirir. Aksi sözleşme ile kararlaştırılmamış ise ortaklar getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye paylarına bakılmaksızın kârdan eşit olarak yararlanır ve zarara eşit olarak katlanır. Rekabet yasağına ilişkin hükümler bütün ortaklar bakımından (komanditer ortak hariç) geçerlidir. Aksi kararlaştırılmadıkça, bütün ortaklar ayrı ayrı ve tek başlarına şirketi yönetme ve temsil etme hakkına sahiptir. Ayrıca, bütün ortakların sınırlandırılması mümkün olmayan denetim hakları mevcuttur. Şahıs şirketlerinin kurulmasında, asgari bir sermaye şartı aranmamıştır.

Sermaye şirketlerinin genel özellikleri ise şunlardır; bu şirketlerde kişisel ilişkilerden ziyade sermaye önemli olduğu için, çok ortaklı olmaya elverişlidir. Büyük sermayelerin toplanmasına elverişlidir. Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi bazı durumlar dışında belli çoğunluklarla (oy çokluğu) gerçekleştirilmektedir. Ortakların oy hakkı getirdikleri sermaye ile orantılıdır. Ortaklar arası değişikliklerde payın devir kolaylaştırılmıştır. Ortaklardan birinin kısıtlanması, iflası veya ölümü şirketi sona erdirmemektedir. Kârdan yararlanma ortakların getirmeyi taahhüt ettiği sermaye payına göre belirlenmektedir. Şirket borçlarından (veya zararlarından) dolayı ortakların sorumluluğu yoktur. Şirketin yönetimi, temsili veya denetimi organlar vasıtasıyla yapılmaktadır. Bu organlarda görev almayan ortakların şirketi yönetme, temsil etme veya denetleme hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle bu organlarda görev yapmayan ortakların rekabet yasağına tabi olması söz konusu değildir. Sermaye şirketlerinin kurulmasında getirilmesi ve esas sözleşmede gösterilmesi gereken asgari sermaye miktarları vardır

ADİ ŞİRKET

KOLLEKTİF ŞİRKET

ANONİM ŞİRKET

TANIM

Sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, borçlarından dolayı sorumluluğu malvarlığı ile, ortakların sorumluluğu ise taahhüt etmiş oldukları sermaye miktarı ile sınırlı ve yalnızca şirkete karşı olan şirkettir.

SERMAYE

1. ESAS VE KAYITLI SERMAYE

Kayıtlı sermaye, ana sözleşmede gösterilen alt ve üst limitler arasında, yönetim kurulu kararı ile ve ana sözleşme değişikliği usulüne uyulmaksızın sermaye artırımına izin veren sistemdir. Esas sermaye (sabit sermaye), kuruluş sırasında şirketin ana sözleşmesinde gösterilerek ticaret siciline tescil edilen ve daha sonra değiştirilebilmesi için ana sözleşme değişikliği gerektiren bir rakam içeren sistemdir.

2. SERMAYENİN ÖZELLİKLERİ

- Nakit Olarak İfade Edilir
- Tamamen Taahhüt Edilmiştir
- Önceden Belirlenmiştir ve Sabittir
- Paylara Bölünmüştür

Her payın itibari değeri olur. İtibari değer en az 1 kuruştur. Payların eşit itibari değerde olması gerekmez. Ağırlı pay mümkündür.

MALVARLIĞIYLA SORUMLULUK

Malvarlığı, şirketin belirli bir anda sahip olduğu mevcut, hak, alacak, borç ve yedekleri ifade eder. Malvarlığı değişkendir. Sermaye, sabit rakamlardır. Ortaklık malvarlığı ile sorumlu olduğu için, malvarlığını koruyan bir çok hüküm vardır. Örneğin, aynı sermayeye bilirkşi değeri biçer

TEK BORÇ İLKESİ

Ortağın şirkete karşı tek ve yegâne borcu (tek borç ilkesi) sermaye taahhüdünü ifa etmektir. Bu taahhüt ifa edildiğinde sorumlulukta sona ermiş olur.

KURULUŞ

- Esas Sözleşmenin Hazırlanması
- Kurucu İmzaları, Noter Onayı ve Sermayenin Tamamen Taahhüt Edildiğine Dair Noter Şerhi
- Kurucular Beyanı, Pay Bedellerinin Ödenmesi
- Bakanlık İzni

bankalar, katılım bankaları, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, sigorta şirketleri, holdingler, döviz büfesi işleten şirketler, umumi mağazacılıkla uğraşan şirketler, SPK'ya tabi şirketler, halka açık şirketler

5. Tescil ve İlân

KURULUŞ İŞLEMLERİNDE EKSİKLİĞİN SONUCU

- A.Ş.'nin yokluğuna ve butlanına karar verilemez.
- Kuruluşta kanun hükümleri ihlâl edildiyse fesih davası açılabilir.
- Davanın açılması için menfaat ihlali gerekir.
- Dava, yönetim kurulunun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine açılır.
- Dava tescil ve ilandan itibaren 3 aylık sürede açılmalı
- Eksikliğin giderilmesi için mahkeme süresi verilebilir.

KURULUŞTA Kİ İŞLEMLERDEN SORUMLULUK

Tescilden önce şirket adına işlem yapanlar ve taahhütlere girişenler, bu işlem ve taahhütlerden şahsen ve müteselsilen sorumludurlar. Ancak, işlem ve taahhütlerin, ileride kurulacak şirket adına yapıldığı açıkça bildirilmiş ve şirketin ticaret siciline tescilinden sonra üç aylık süre içinde bu taahhütler şirket tarafından kabul olunmuşsa, yalnız şirket sorumlu olur. Şirketçe kabul olunmadığı takdirde kuruluş giderleri kurucular tarafından karşılanır. Bunların pay sahiplerine rücu hakları yoktur.

KURULUŞTAN SONRA DEVRALMA

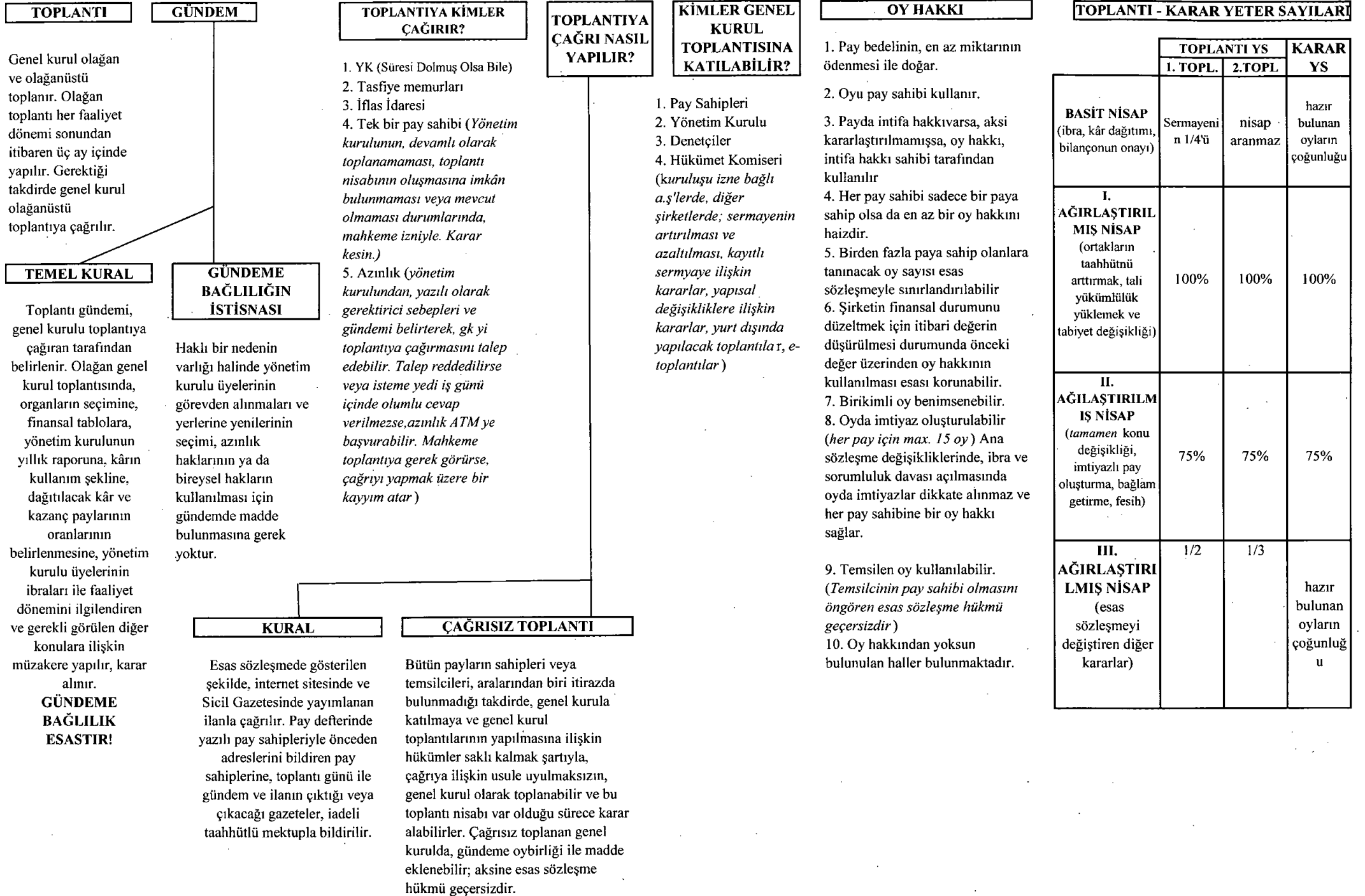
Meselenin Düzenlenme Nedeni

Nakit dışı sermaye ile şirket kurulması, bilirkşi seçimi, değer takdiri gibi bir takım formaliteler içerir. Kurucular bu formalitelerden kaçınarak, ortaklığın tescilinden sonra işletme veya bazı ayları devralmak isteyebilir. Hüküm, kanuna karşı hile oluşturan bu davranışları önlemek amacıyla getirilmiştir.

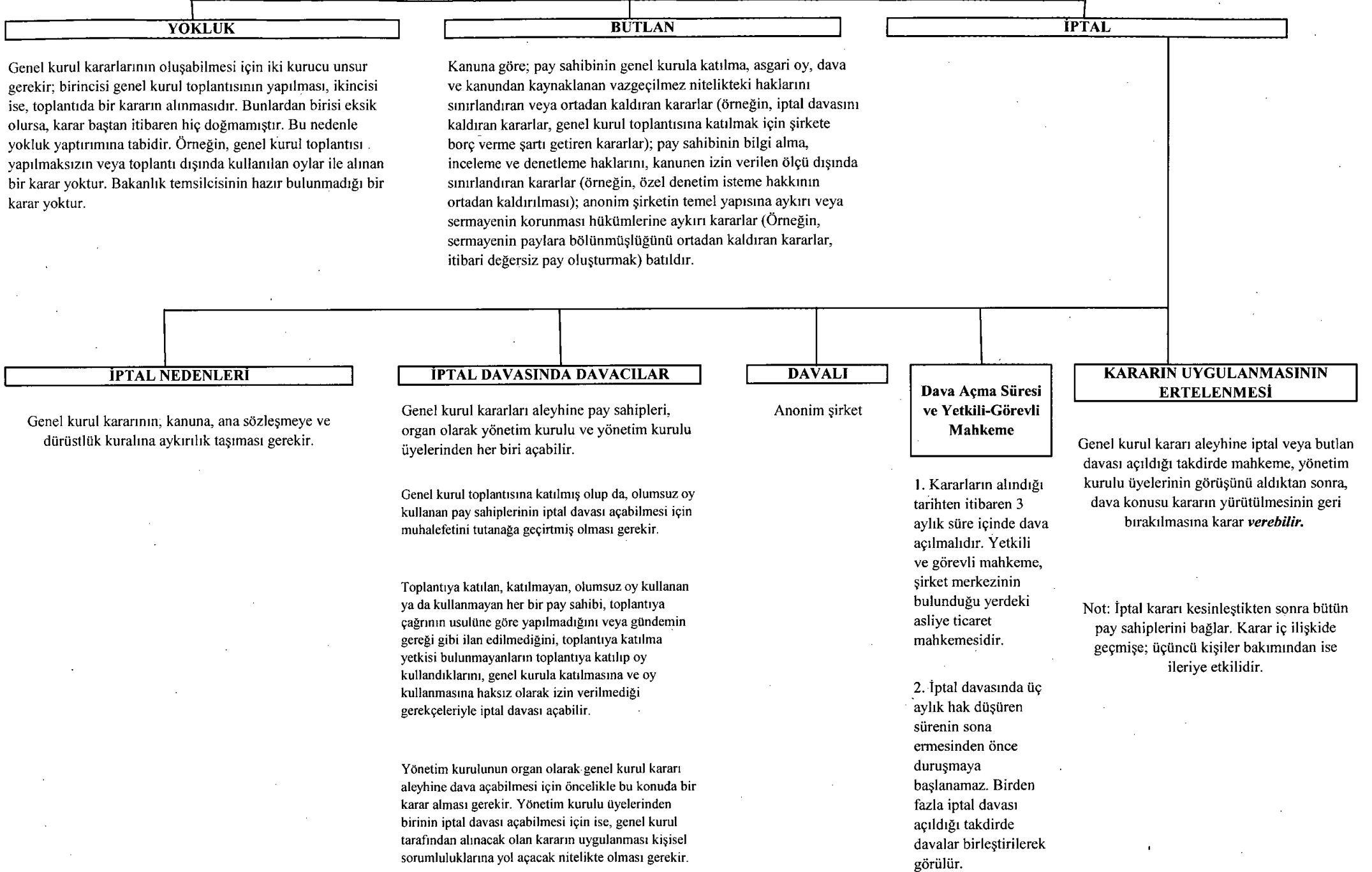
KANUNİ DÜZENLEME

Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya ayın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralınmasına ilişkin sözleşmeler, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil (kurucu etkiye sahip) edilmedikçe geçerli olmaz. Bu sözleşmelerin onaylanmasından ve tescilinden önce, bunların ifası amacıyla yapılmış olan ödemeler dâhil, her türlü tasarruf geçersizdir. Şirketin işletme konusunu oluşturan veya cebri icra yoluyla iktisap edilen ayın ve işletmeler hakkında bu düzenleme uygulanmaz.

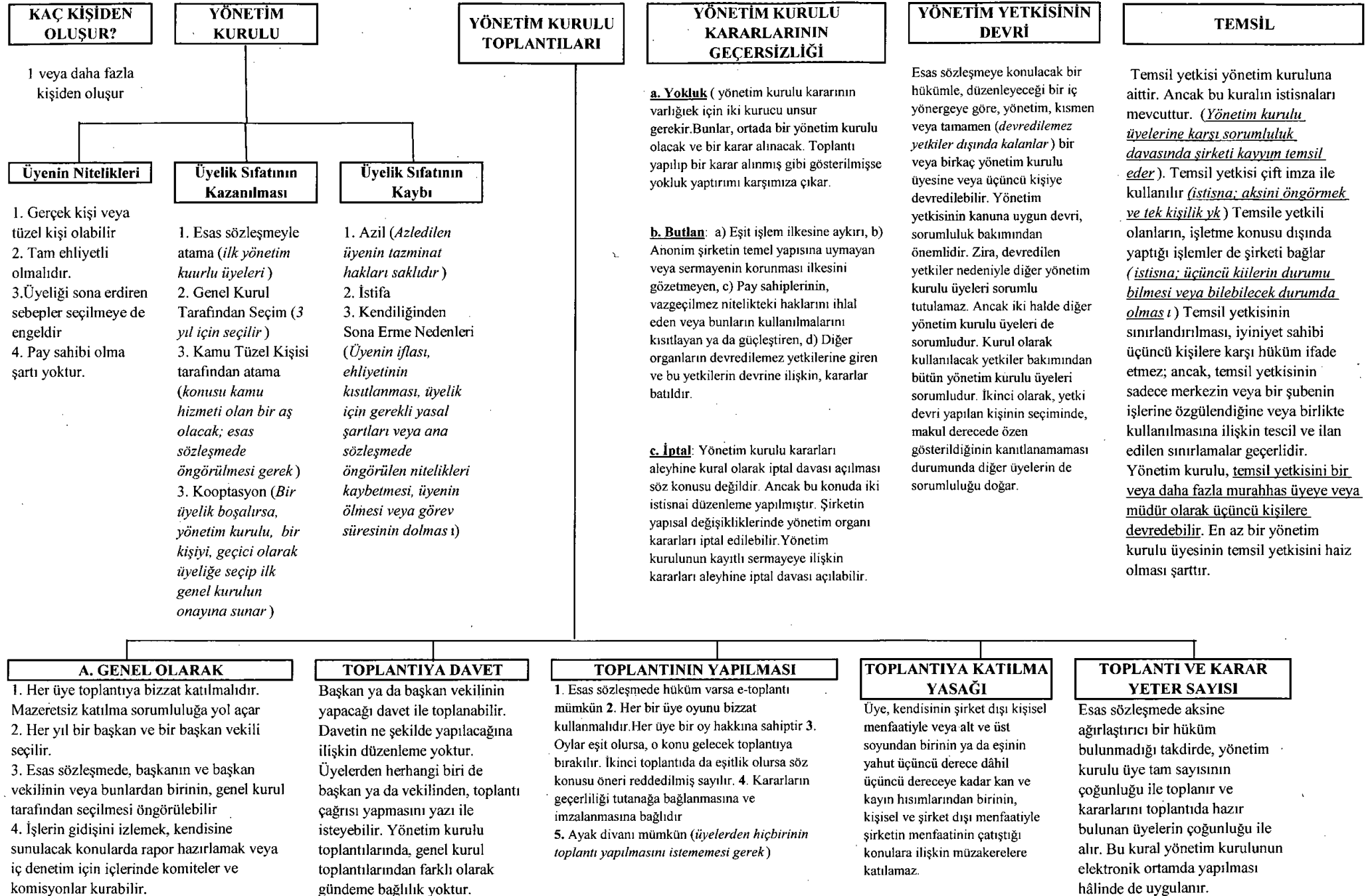
GENEL KURUL

ANONİM ŞİRKET GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİĞİ

YÖNETİM KURULU (*ortaklığın yönetime ve temsil organı*)

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HAKLARI VE BORÇLARI

HAKLARI

1. BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKI : Her yönetim kurulu üyesi şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir. Bir üyenin istediği, herhangi bir defter, defter kaydı, sözleşme, yazışma veya belgenin yönetim kuruluna getirtilmesi, kurulca veya üyeler tarafından incelenmesi ve tartışılması ya da herhangi bir konu ile ilgili yöneticiden veya çalışandan bilgi alınması reddedilemez. **Yönetim kurulu toplantılarında**, yönetim kurulunun bütün üyeleri gibi, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişiler ve komiteler de bilgi vermekle yükümlüdür. Bir üyenin bu konudaki istemi de reddedilemez; soruları cevapsız bırakılamaz. Her yönetim kurulu üyesi, **yönetim kurulu toplantıları dışında**, yönetim kurulu başkanının izniyle, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, yönetim kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir. Başkan bir üyenin, bilgi alma, soru sorma ve inceleme yapma istemini reddederse, konu iki gün içinde yönetim kuruluna getirilir. Kurulun toplanmaması veya bu istemi reddetmesi hâlinde üye, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Mahkeme istemi dosya üzerinden inceleyip karara bağlayabilir, mahkemenin kararı kesindir. Yönetim kurulu başkanı, kurulun izni olmaksızın, yönetim kurulu toplantıları dışında bilgi alamaz, şirket defter ve dosyalarını inceleyemez. Yönetim kurulu başkanının bu isteminin reddedilmesi hâlinde başkan, mahkemeye başvurabilir. Yönetim kurulu üyesinin bu hakları kısıtlanamaz, kaldırılmaz. Esas sözleşme ve yönetim kurulu, üyelerin bilgi alma ve inceleme haklarını genişletebilir.

2. HUZUR HAKKI : Yönetim kurulu üyelerine, katıldığı her toplantı başına ödenecek ücrete huzur hakkı denir. Bunun tutarı ana sözleşme veya genel kurul tarafından belirlenir.

3. İKRAMIYE : Ana sözleşmede hüküm bulunmasına ve ortaklığın kâr etmesine gerek olmaksızın genel kurul kararıyla yönetim kurulu üyelerine ikramiye verilmesi mümkündür. Miktarı ana sözleşmede belirlenmemişse, genel kurul tarafından belirlenir. İkramiye verilmesi için şirketin kâr elde etmesi aranmaz.

4. ÜCRET: Genel kurul kararı ile huzur hakkı yerine veya onun yanında yönetim kurulu üyelerine aylık ücret verilmesi öngörülebilir. Miktarı ana sözleşmede gösterilmemiş ise genel kurul kararı ile belirlenir.

5. KAZANÇ PAYI: Yönetim kurulu üyelerine kazançtan belli oranda pay verilmesi ana sözleşmede hüküm bulunmasına bağlıdır. Kazanç payı yalnızca net kârdan ve kanuni yedek akçe ayrıldıktan, ayrıca pay sahiplerine ödenmiş sermayenin %5'i oranında veya ana sözleşmede öngörülen daha yüksek oranda kâr payı dağıtıldıktan sonra verilebilir.

BORÇLARI

1. ŞİRKETLE İŞLEM YAPMA VE ŞİRKETE BORÇLANMA YASAĞI : Yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz. Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan yakınları (*alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları*) şirkete nakit borçlanamaz. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir.

2. ŞİRKETLE REKABET ETMEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ : Yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez. Bu hükme aykırı harekette bulunan yönetim kurulu üyelerinden şirket tazminat istemekte veya tazminat yerine yapılan işlemi şirket adına yapılmış saymakta ve üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu dava etmekte serbesttir. Bu haklardan birinin seçilmesi birinci fıkra hükmüne aykırı harekette bulunan üyenin dışındaki üyelere aittir. Bu haklar, söz konusu ticari işlemlerin yapıldığını veya yönetim kurulu üyesinin diğer bir şirkete girdiğini, diğer üyelerin öğrendikleri tarihten itibaren üç ay ve her hâlde bunların gerçekleşmesinden itibaren bir yıl geçince zamanaşımına uğrar. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarıyla ilgili hükümler saklıdır.

3. GÖRÜŞMELERE KATILMAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ : Yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz. Bu yasak, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanır.

4. ÖZEN VE BAĞLILIK YÜKÜMLÜLÜĞÜ : Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.

ANONİM ŞİRKETTE PAY VE PAY SAHİPLİĞİ

PAYA İLİŞKİN İLKELER

1. Pay tescille oluşur
2. Payın senede bağlanma zorunluluğu yoktur
3. Payın sağladığı haklar bir bütündür. Bu haklar ayrı kişiler tarafından kullanılamaz.
4. Payın serbestçe devri esastır.

PAY TÜRLERİ

A. Nakit – Ayın Karşılığı Pay

Kural olarak ortaklar sermaye olarak nakit getirmek zorunda değildir. Para dışındaki değerler de sermaye olarak getirilebilir. Bu durumda Getirilen ayınlar için değer biçilir ve bu ayın karşılığı olarak pay ihdas edilir.

B. Oy Hakkı Olan – Oy Hakkından Yoksun Pay

Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir.

C. İtibari Değeri Olan – İtibari Değeri Olmayan Pay
İtibari değeri olmayan pay olamaz. İtibari değerden aşağı bir bedelle pay çıkarılamaz. Ancak itibari değerden yüksek bir bedeller pay (agiolu, primli pay) ihdas edilebilir. Bunun içi ana sözleşmede hüküm bulunması veya genel kurulun karar alması gerekir.

D. İmtiyazlı Pay

İmtiyaz ana sözleşme ile paya tanınan bir üstün hak olarak karşımıza çıkabileceği gibi belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleri belirli olan bir grup pay sahibine veya azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı şeklinde de karşımıza çıkabilir. İmtiyaz konusu olabilecek haklar kanunda sınırlandırılmamıştır.

E. Bedelli Pay – Bedelsiz Pay

Anonim şirkette sermaye artırımı iç kaynaklardan karşılanarak yapılabilir. Bu artırım karşılığı çıkarılan paylar bedel alınmaksızın, artırımın tescili anında mevcut pay sahiplerine dağıtılır. Bu paylara bedelsiz/gratis pay denir. Bedelsiz pay alma hakkı kaldırılamaz, sınırlanamaz veya bu haktan vazgeçilemez.

PAY SAHİPLİĞİ

PAY SAHİPLİĞİNİN KAZANILMASI

KAZANMA TÜRLERİ

Pay sahipliği aslen veya devren kazanılabilir. Aslen kazanma, kuruluşta veya sermaye artırımında sermaye taahhüdünde bulunulması yoluyla ya da birleşme veya tür değiştirilme gerçekleşir. Devren kazanma, payın başkasından satım, trampa, bağışlama gibi işlemler ile devralınması yoluyla olur. Ayrıca miras, cebri icra uyarınca pay iktisabı devren kazanmadır.

PAYIN DEVRİ

PAYIN SERBESTÇE DEVRİ

Senede bağlanmış olsun olmasın paylar serbestçe devredilir. Oysa kolektif şirket, adi komandit şirket ve limited şirkette pay serbestçe devredilemez. Diğer ortakların belli oranlarda veya tamamen rızasının alınması gerekir.

PAY SAHİPLİĞİNİN KAYBEDİLMESİ

Payın devri, birleşme, ortaklığın tasfiyesi, sermaye borcunda temerrüt nedeniyle iskat ve payın itfası pay sahipliğini sona erdirir. Bu nedenler sınırlıdır. Ana sözleşmede başka nedenler öngörülemez. Aynı şekilde ana sözleşme ile ortağa çıkma hakkı verilemez.

SERBESTLİĞİN İSTİSNASI

1. Kendi Paylarını İktisap veya Taahhüt Etme Yasağı : Bir şirket kendi paylarını, esas veya çıkarılmış sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez. Bu düzenleme emredicidir. Bu yasağa aykırı sözleşmeler ve bu yasağı dolanma niteliğindeki işlemler geçersizdir. Bir şirket, kendi paylarını iktisap yasağına bağlı olmaksızın; esas veya çıkarılmış sermayesinin azaltılmasına ilişkin hükümleri uyguluyorsa, küllî halefiyet kuralının gereğiyle, bir kanuni satın alma yükümünden doğuyorsa, bedellerinin tümü ödenmiş olmak şartıyla ve cebri icradan, bir şirket alacağının tahsil amacına yönelikse, şirket, menkul kıymetler şirketiye, kendi paylarını iktisap edebilir.

2. Tescilden Önce Payın Devri Yasağı : Ortaklığın kuruluşundan veya sermaye artırımının tescilinden önce çıkarılan pay senetleri geçersiz olduğu gibi, bunların devri de şirkete karşı hükümsüzdür. Zira, pay tescille doğar.

3. Bedeli Tamamen İfa Edilmemiş Payın Devrinde şirketin Rızası : Bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabilir; meğer ki, devir, miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra yoluyla gerçekleşsin. Şirket, sadece, devralanın ödeme yeterliliği şüpheli ise ve şirkette istenen teminat verilmemişse onay vermeyi reddedebilir.

4. Bağlam Hükümleri: Ana sözleşmeye konulacak bağlam hükümleri ile nama yazılı pay senetlerinin devrinde, şirketin devre onay vermesi öngörülebilir.(Bağlı nama yazılı hisse senedi). Bazı istisnai durumlarda bağlam etkisini kaybeder. Buna göre pay senetleri, miras, mirasın paylaşımı eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra yoluyla iktisap edilmişse teminat istenemeyeceği gibi kayıttan da kaçınılamaz.

ANONİM ŞİRKETTE PAY SAHİBİNİN HAKLARI VE BORÇLARI

BORÇLARI

A. Sermaye Koyma Borcu : Kanunda gösterilen istisnalar (*agiolu paylar ve tali yükümlülükler*) dışında, pay sahibinin tek borcu, sahip olunan paylara karşılık taahhüt ettiği pay bedelini ödemektir. Sermaye borcu ifa edildikten sonra pay sahipleri kendi rızaları dışında yeni ve ek sermaye koyma borcu altına sokulamazlar. Nakden taahhüt edilen payların itibarı değerlerinin en az yüzde yirmibeşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmidört ay içinde ödenir. Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir. Ayın sermaye taahhüt edilmişse, sermaye borcu ortaklığın tescili muacceliyet kazanır. Şirket, her ortağın sermaye koyma borcunu yerine getirmesini dava edebilir, uğradığı zararın tazminini isteyebilir, temerrüt faizi talep edebilir, esas sözleşmede ceza şart kararlaştırılabilir. Yönetim kurulu, mütemerrit pay sahibini, iştirak taahhüdünden ve yaptığı kısmi ödemelerden doğan haklarından yoksun bırakmaya ve söz konusu payı satıp yerine başkasını almaya ve kendisine verilmiş pay senedi varsa, bunları iptal etmeye yetkilidir (ıskat). Yönetim kurulu tarafından, mütemerrit pay sahibine, TTSG ile esas sözleşmenin öngördüğü şekilde ilan yoluyla şirketin internet sitesinde de yayımlanacak bir mesajla ihtarla bulunulur. Bu ihtar, mütemerrit pay sahibinin temerrüde konu olan tutarı bir ay içinde ödemesi, aksi hâlde, ilgili paylara ilişkin haklarından yoksun bırakılacağı ve sözleşme cezasının isteneceği belirtilir. Nama yazılı pay senetlerinin sahiplerine bu davet ve ihtar, ilan yerine, jodeli taahhütlü mektupla ve internet sitesi mesajı ile yapılır.

B. İkincil Yükümlülük : Pay devirlerinin şirketin onayına bağlı olduğu hâllerde, esas sözleşmeyle pay sahiplerine sermaye taahhüdünden doğan borçtan başka, belli zamanlarda tekrarlanan ve konusu para olmayan edimleri yerine getirmek yükümlülüğü de yüklenebilir.

C. Sadakat Yükümlülüğü : Anonim şirketlerde, şahıs şirketlerinin aksine, sadakat yükümlülüğü getiren kanuni bir düzenleme bulunmamaktadır.

HAKLARI

1. Kar Payı Alma Hakkı : Her pay sahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında katılma hakkını haizdir. Kâr dağıtılıp dağıtılmayacağı ve miktarı konusunda karar yetkisi genel kuruldur. Ancak genel kurul bu yetkisini kanun ve esas sözleşmede belirlenen şartlara uymak suretiyle kullanır. Haksız yere ve kötüniyetle kâr payı veya hazırlık dönemi faizi alan pay sahipleri, bunları geri vermekle yükümlüdür. Geri alma hakkı, paranın alındığı tarihten itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Kâr payı nakden ödenir. ana sözleşmede aksine hüküm yoksa, ortakların kâr payları esas sermayeye mahsuben şirkete yaptıkları ödemelerle orantılı olarak hesap edilir. kâr patı talep etme hakkı beş yıllık zamanaşımına tabidir. Genel kurulun kâr payı dağıtım kararı ile pay sahibinin bu hakkı bağımsız bir alacak hakkına dönüşür ve başkalarına devri söz konusu olabilir.

2. Rüçhan Hakkı : Her pay sahibi, yeni çıkarılan payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre, alma hakkını haizdir. Genel kurulun, sermayenin artırımına ilişkin kararı ile pay sahibinin rüçhan hakkı, ancak haklı sebepler bulunduğu takdirde ve en az esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Özellikle, halka arz, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep kabul olunur. Rüçhan hakkının sınırlandırılması ve kaldırılmasıyla, hiç kimse haklı görülmeyecek şekilde, yararlanılamaz veya kayba uğratılamaz. Yönetim kurulu yeni pay alma hakkının kullanılabilmesinin esaslarını bir karar ile belirler ve bu kararda pay sahiplerine en az onbeş gün süre verir. Karar tescil ve TTSG’de ilan olunur. Ayrıca karar şirketin internet sitesine konur.

3. Hazırlık Devresi Faizi Hakkı : Anonim şirketlerde kural olarak getirilen sermaye için faiz ödenmez. Ancak işletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar geçecek hazırlık dönemi için pay sahiplerine,

4. Tasfiye Payı Alma Hakkı : Şirketin sona ermesi hâlinde her pay sahibi, esas sözleşmede sona eren şirketin mal varlığının kullanılmasına ilişkin, başka bir hüküm bulunmadığı takdirde, tasfiye sonucunda kalan tutara payı oranında katılır.

5. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı : Finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az onbeş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. (*pasif bilgi alma*). Pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir (*Aktif Bilgi Alm a*)

6. Özel Denetçi Atanmasını Talep Etme : Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir. Genel kurul istemi onaylarsa, şirket veya her bir pay sahibi otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bir özel denetçi atanmasını isteyebilir. Genel kurulun özel denetim istemini reddetmesi hâlinde, sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde virimide birini oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibarı değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahipleri üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atamasını isteyebilir. Dilekçe sahiplerinin, kurucuların veya şirket organlarının, kanunu veya esas sözleşmeyi ihlal ederek, şirketi veya pay sahiplerini zarara uğrattıklarını, ikna edici bir şekilde ortaya koymaları hâlinde özel denetçi atanır. Mahkeme, şirketi ve istem sahiplerini dinledikten sonra kararını verir. Mahkeme istemi yerinde görürse, istem çerçevesinde inceleme konusunu belirleyerek bir veya birden fazla bağımsız uzmanı görevlendirir. Mahkemenin kararı kesindir.

ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIK HAKLARI

SULH VE İBRAYA ENGEL OLMA

Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.

YÖNETİM KURULUNDA TEMSİL EDİLME

Esas sözleşmede öngörülme şartı ile belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu amaçla, yönetim kurulu üyelerinin, belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azlık arasında seçileceği esas sözleşmede öngörülebileceği gibi, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı da tanınabilir. Genel kurul tarafından yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya hakkın tanındığı gruba ve azlığa mensup adayın haklı bir sebep bulunmadığı takdirde üye seçilmesi zorunludur. Bu şekilde tanınacak temsil edilme hakkı, halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz.

GENEL KURULU TOPLANTIYA DAVET VE GÜNDEME MADDE EKLETME

Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir. Yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırkbeş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır; aksi hâlde çağrı istem sahiplerince yapılır. Pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağırılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar.

FİNANSAL TABLOLARIN GÖRÜŞÜLMESİNİ ERTELETME HAKKI

Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır. İzleyen toplantı için genel kurul, kanunda öngörülen usule uyularak toplantıya çağrılır. Azlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin tekrar geri bırakılmasının istenebilmesi, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır.

ÖZEL DENETÇİ ATANMASI TALEP ETME HAKKI

Bkz. Pay sahiplerinin hakları

PAY SENEDİ BASILMASINI TALEP ETME HAKKI

TTK'ye göre, paylar hamiline yazılı ise yönetim kurulu, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtır. Azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır.

ŞİRKETİN HAKLI NEDENLE FESHİNİ TALEP ETME HAKKI

Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir.

ANONİM ŞİRKETLERDE MENKUL KIYMETLER

PAY SENETLERİ

DİĞER MENKUL KIYMETLER

TANIM

Pay senedi, anonim şirkette payı temsil etmek üzere çıkarılan, kıymetli evrak niteliği taşıyan ve TTK m.487’de ifade edilen şekilde düzenlenen senetlerdir.

KIYMETLİ EVRAK OLARAK ÖZELLİKLERİ

Pay senetleri içerdiği hakkın türü bakımından ortaklık senetleri grubunda yer alır. Ortaklık hakkı şirketin kuruluşunun veya sermaye artırımının tescili ile doğduğundan pay senetleri açıklayıcı kıymetli evraktır. TTK m.487 nedeniyle pay senetleri illi (sebebe bağlı) kıymetli evraktır. Ayrıca pay senetleri kamu güvenliğine sahip değildir. Pay senetlerinde diğer kıymetli evraklardan farklı olarak, senedin sahibi, ortaklık haklarını kullanmak için senedi ibraz eder ancak bunu geri vermez. Pay sahipliği zamanaşımına uğramaz. TTK m.484’e göre pay senetleri devir şekli açısından nama ya da hamiline yazılı olabilir.

PAY SENETLERİNİN DEVRİ

a. Senetsiz Payların Devri

Senede bağlı olmayan (çıplak) pay kaydı sisteme bağlanmış olabilir. Kaydi sisteme bağlanmış hak pay sahipliği haklarının devrinde, alacağın devri hükümleri uygulanır. Bu nedenle tarafların yazılı bir alacağın devri sözleşmesi yapması gerekir. Bundan sonra Merkezi Kayıt Kuruluşu’na başvurarak devralanın malik olarak kaydı sağlanır. Kaydi sisteme girmeyen payların devrinde ise bir ayırım yapılması gerekir. Bedeli tamamen ödenen payın devrinde alacağın devir hükümleri; bedeli hiç veya tamamen ödenmemiş payın devrinde borcun nakli hükümlerinin uygulanması gerekir. Ayrıca TTK’ye göre çıplak payların devrinde devralanın pay defterine kaydı gerekir.

b. Senede Bağlı Payların Devri

Hamiline yazılı pay senetlerinin devri, şirket ve üçüncü kişiler hakkında, ancak zilyetliğin geçirilmesiyle hüküm ifade eder. Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar, herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebilirler. Hukuki işlemle devir, ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devralana geçirilmesiyle yapılabilir. Ayrıca devrin şirkete karşı hüküm ifade edebilmesi için pay defterine kayıt gereklidir.

İLMUHABER

İleride çıkarılacak pay senetleri ile değiştirilmek üzere, pay senetlerinin yerine geçici olarak çıkarılan ve kıymetli evrak niteliğinde olan senetlerdir. Çıkarılması için ana sözleşmede hüküm bulunması gerekir. TTK’ye göre ilmuhaberlere, nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümler kıyasen uygulanacaktır.

İNTİFA SENETLERİ

Payı temsil etmeyen ve ortaklık hakkı vermeyen kıymetli evrak niteliğindeki senetlerdir. Sahibine kâra, tasfiye artığına katılma ya da çıkarılacak yeni paylardan alma hakkı sağlar. Hak sahibi ile şirket arasında ortaksal bir ilişki yoktur. İntifa senetleri, ana sözleşmede hüküm bulunması ve genel kurulun karar alması satıyla çıkarılabilir. Sadece belirli kişiler yararına çıkarılabilir. Bu kişiler; bedeli kanuna uygun olarak yok olan pay sahipleri, alacaklılar veya buna benzer nedenle şirketle ilgisi olanlardır. İntifa senetleri emre veya hamiline yazılı olarak çıkarılabilir. İntifa senetlerinin, adi intifa senedi, katılma intifa senedi ve kurucu intifa senedi gibi türleri mevcuttur.

TAHVİL

Tahviller borçlanma senedir ve kanunda aksine hüküm yoksa genel kurul tarafından çıkarılır. Bu menkul kıymetler hamiline veya emre yazılı ve itibarî değerli olabilir. İtibarî değer genel kurul ve yetkilendirilmiş olması hâlinde yönetim kurulunca belirlenir. Borçlanma senetlerinin bedellerinin nakit olması ve teslimi anında tamamen ödenmesi şarttır. Aksi kanunda öngörülmemişse, genel kurul herhangi bir menkul kıymetin çıkarılmasını ve hükümleriyle şartlarını saptamak yetkisini, en çok onbeş ay için yönetim kuruluna bırakabilir. Borçlanma senetlerinin toplam tutarı, sermaye ile bilançoda yer alan yedek akçelerin toplamını aşamaz. Pay senedi ile tahvil arasında bazı farklar bulunmaktadır. Pay senetleri ortaklık hakkı verirken, tahviller alacak hakkı içerir. Ortak kâr payına hak kazanırken, tahvil sahibi faize hak kazanır. Genel kurul kâr dağıtmama kararı alabilirken, tahvil sahibinin faiz hakkı üzerinde tasarrufta bulunamaz. Tahvilleri itfası zorunludur. Oysa pay senetlerinin itfası ancak zorunlu ve sınırlı hallerde (sermaye azaltımı, birleşme) söz konusu olur.

ANONİM ŞİRKETLERDE SONA ERME

İNFİSAH NEDENLERİ

- A. Sürenin Sona Ermesi
- B. İşletme Konusunun Elde Edilmesi veya İmkânsızlaşması
- C. Sermayenin 2/3'sinin Kaybına Rağmen Gerekli Önlemlerin Alınmaması
- D. Şirketin İflası
- E. Ana Sözleşmedeki İnfisah Nedeninin Gerçekleşmesi

FESİH NEDENLERİ

A. Mahkeme Kararıyla Fesih

a. Organ Eksikliği : Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığının istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde durum düzeltilmezse, mahkeme şirketin feshine karar verir.

b. Kamu Düzenine ve İşletme Konusuna Aykırılık : Kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen ticaret şirketleri hakkında, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, bu tür işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesih davası açılabilir.

c. Ana Sözleşmede Öngörülen Fesih Sebepleri: Ana sözleşmede infisah nedenleri öngörülebileceği gibi fesih nedenleri de öngörülebilir.

d. Haklı Nedenle Fesih : Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir.

B. Genel Kurul Kararıyla Fesih

Genel kurul, ortaklığın sona ermesi, bir başka ortaklıkla birleşerek sona ermesi yahut tam bölünme yoluyla sona ermesi yönünde karar alabilir. Sona erme, iflastan ve mahkeme kararından başka bir sebepten ileri gelmişse, yönetim kurulunca ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir.

ANONİM ŞİRKETLERDE SORUMLULUK

HUKUKİ SORUMLULUK

CEZAİ SORUMLULUK

KAMU BORÇLARINDAN SORUMLULUK

TTK m.562'de hangi hükümlere aykırı davranıldığında bu fiilin suç teşkil edeceği düzenlenmiştir.

VUK m.10'a göre, şirket malvarlığından tahsil edilemeyen vergi borçları, şirket yasal temsilcilerinin kişisel malvarlıklarından tahsil edilir. AATUHK m.35 bu mantığı bütün kamu alacaklarına teşmil etmiştir.

SORUMLULUK HALLERİ

a. Belgelerin ve Beyanların Kanuna Aykırı Olması

Şirketle ilgili işlemlerle ilgili belgelerin, yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı hâlinde bunlara katılanlar sorumludur.

b. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar Ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesi

Sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile kusurlu olmaları şartıyla, şirket yetkilileri, bu payları üstlenmiş kabul edilirler ve payların karşılıkları ile zararı faiziyle birlikte müteselsilen öderler. Sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilen ve buna onay verenler, söz konusu borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumludurlar.

c. Değer Biçilmesinde Yolsuzluk

Aynı sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçenler, işletme ve aynın niteliğini veya durumunu farklı gösterenler ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanlar, bundan doğan zarardan sorumludur.

d. Halktan Para Toplamak

SPK hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vaadiyle halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para toplanması yasaktır.

SORUMLU OLANLAR

Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.

Şirketin ve şirketler topluluğunun yılsonu ve konsolide finansal tablolarını, raporlarını, hesaplarını denetleyen denetçi ve özel denetçiler; kanuni görevlerinin yerine getirilmesinde kusurlu hareket ettikleri takdirde, hem şirkete hem de pay sahipleri ile şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarar dolayısıyla sorumludur.

Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur.

ZARARI TALEP HAKKI OLANLAR

Şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler.

Zarara uğrayan şirketin iflası hâlinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkını şirket alacaklıları da haizdir.

SORUMLULUGUN ORTADAN KALKMASI

1. İBRA

İbra, söz konusu dönemde yapılan işlemlerin hukuka uygun olduğunun ve şirket açısından işin gereğinin yapıldığının genel kurul tarafından beyan edilmesidir. İbra kararı basit toplantı ve karar yeter sayılarına tabi olarak genel kurul tarafından verilir. İbra açık ya da örtülü (*bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararında aksine açıklık bulunmadığı takdirde, bu karar ibra anlamına gelir*) olabilir. Şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır. Diğer pay sahiplerinin dava hakları ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.

2. ZAMANAŞIMI

Sorumlu olanlara karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Şu kadar ki, bu fiil cezayı gerektirip, Türk Ceza Kanununa göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasına da bu zamanaşımı uygulanır.

LİMİTED ŞİRKETLER

TANIM

Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulan, esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur.

A.Ş. İLE KARŞILAŞTIRILMASI

1. Ortak sayısı bakımından sınır vardır.
2. Sermaye artırımından bulunarak halka açılmaz.
3. Sadece nama yazılı senet çıkarılabilir.
4. Kararlar, sermaye ve ortak sayısı itibarıyla ortakların çoğunluğunun katılımıyla alınır.
5. Ortaklar temsil yetkisine sahip olsun olmasın, kamu borçlarından sorumludur.

ŞİRKETİN ORGANLARI

MÜDÜRLER

Şirketi yönetme ve temsil yetkisi, müdür sıfatını taşıyan bir ya da birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. Ortakların kendiliğinden müdür sıfatını kazanması mümkün değildir. Şirket sözleşmesinde, müdürleim aldıkları belirli kararları ve münferit sorunları genel kurulun onayına sunmaları gereği öngörülebilir. Her ortak haklı sebeplerin varlığında, yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkemeden isteyebilir. Müdürler özen ve bağlılık yükümü içinde rekabet yasağına tabi olarak çalışır.

GENEL KURUL

Genel kurul, bütün ortaklardan oluşan karar organıdır. Herhangi bir ortak, sözlü görüşme isteminde bulunmadıkça, genel kurul kararları, ortaklardan birinin gündem maddesiyle ilgili önerisine diğer ortakların yazılı onayları alınmak suretiyle de verilebilir. Toplantılarda başkanlık temsilcisi bulunmaz. Genel kurulun olağan karar yeter sayısı, "*toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğudur*". Önemli kararlar için özel yeter sayılar öngörülmüştür (Ör: *konu değişikliği, imtiyaz, rüçkan hakkının kaldırılması veya sınırlandırılması vb.*). Ortakların oy hakkı esas sermaye paylarının itibari değerine göre hesap edilir. Şirket sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy hakkı sınırlandırılabilir. Kararların iptali A.Ş.'de olduğu gibidir.

ORTAKLARIN HAK VE BORÇLARI

HAKLARI

1. Kâr Payı Alma Hakkı (m.608)
2. Faiz Yasağı ve Hazırlık Dönemi Faizi (m.609)
3. Oy Hakkı (m.618)
4. Rüçhan Hakkı (m.591)
5. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı (m.619)
6. Tasfiye Payı Hakkı (m.643)

BORÇLARI

1. Sermaye Koyma Borcu (m.585)
2. Bağlılık Yükümü (m.613)
3. Rekabet Yasağı (*şirket sözleşmesiyle öngörülebilir*)
4. Ek Ödeme Yükümünü Yerine Getirme (m.603) (*şirket sözleşmesinde öngörülmesi ve kanunda yer alan şartların gerçekleşmesi halinde, ortaklara, sadece şirkete nakdi ödemelerde bulunma borcu vüklenebilir*)
5. Yan Edim Yükümü (m.606)

PAYIN DEVRİ

Şirket sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça, pay devredilebilir. Taraflar arasında yazılı bir devir sözleşmesi yapılmalıdır ve imzalar noterce onaylanmalıdır. Daha sonra durum şirkete bildirilmeli ve genel kurul tarafından onaylanmalıdır. Onaydan sonra devir pay defterine kaydedilir, ticaret siciline tescil ve ilân edilir. GK Onay vermeyi reddetmişse, ortakın haklı nedenlerle şirketten çıkma hakkı vardır.

ŞİRKETTEN ÇIKMA VE ÇIKARILMA

Şirket sözleşmesi ile ortaklara şirketten çıkma hakkı verilebilir. Bunun dışında her ortak haklı sebeplerin varlığında şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir. Ortakların çıkmaya katılma hakkı da vardır (m.639). Bir ortak şirket sözleşmesinde öngörülen durumların gerçekleşmesi halinde şirketten çıkarılabilir. Ayrıca ortaklar genel kurulunun karar alması halinde, bir ortağın haklı sebeplerle şirketten çıkarılması mahkemeden istenebilir (m.640). Ortağın iflası veya payına haciz gelmesi durumunda da o ortak şirketten çıkarılabilir.